

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2026

Chișinău

Pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior

În temeiul art. 107¹ alin. (7) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior (se anexează).
2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Educației și Cercetării.
3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

ALEXANDRU MUNTEANU

Contrasemnează:

Ministrul educației
și cercetării

Dan Perciun

REGULAMENT-CADRU

privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior (denumit în continuare *Regulament-cadru*) stabilește cadrul general și standardele minime obligatorii referitoare la principiile integrității academice, responsabilitățile instituțiilor de învățământ superior și ale membrilor comunității academice, măsurile de prevenire a abaterilor de integritate academică, mecanismele instituționale de asigurare a integrității academice, procedurile de sesizare, constatare, examinare și soluționare a cazurilor de abatere de integritate academică, sancțiunile aplicabile, cerințele privind originalitatea lucrărilor academice, raportarea și monitorizarea respectării normelor de integritate academică, precum și procedurile de retragere, revocare și anulare a diplomelor și a titlurilor obținute cu încălcarea acestor norme.

2. Prevederile Regulamentului-cadru se aplică tuturor programelor de studii superioare și activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică desfășurate în cadrul instituțiilor de învățământ superior, indiferent de forma de organizare și de sursa de finanțare. Regulamentul-cadru este obligatoriu pentru studenții de la ciclurile de studii superioare de licență, de master și de doctorat, precum și pentru personalul didactic, didactic auxiliar, științifico-didactic, științific și de conducere al instituțiilor de învățământ superior.

3. Prezentul Regulament-cadru stabilește nivelul minim obligatoriu al standardelor de integritate academică aplicabile în învățământul superior. Instituțiile de învățământ superior pot adopta reguli interne suplimentare, cu respectarea prevederilor prezentului Regulament-cadru și ale cadrului normativ.

4. În sensul prezentului Regulament-cadru, următoarele noțiuni principale semnifică:

abatere de integritate academică – orice acțiune sau omisiune săvârșită cu încălcarea normelor de integritate academică în cadrul activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare sau creație artistică;

autoplăgiat – reutilizarea substanțială a unor lucrări proprii anterioare, publicate sau evaluate, fără menționarea explicită a acestora, în scopul obținerii unei noi evaluări academice sau al dobândirii unor beneficii academice suplimentare. Caracterul substanțial al reutilizării se apreciază de către Comisia de

etică, în funcție de importanța compartimentelor reutilizate (rezultate, concluzii, discuții) și de proporția textului reprodus;

comisie de etică – organ colegial independent constituit în cadrul instituției de învățământ superior, responsabil de examinarea și soluționarea cazurilor de abateri de integritate academică, în condițiile cadrului normativ și ale regulamentelor instituționale;

conflict de interese în mediul academic – situație în care interesele personale, profesionale, familiale, patrimoniale sau de altă natură ale unei persoane pot afecta ori pot fi percepute ca afectând imparțialitatea proceselor academice, inclusiv predarea, învățarea, evaluarea, promovarea, recrutarea, îndrumarea, validarea rezultatelor academice sau examinarea a sesizărilor;

ghostwriting/redactare prin terți – elaborare integrală sau substanțială a unei lucrări academice de către o altă persoană și prezentarea acesteia ca fiind proprie, indiferent de modalitatea de obținere. Noțiunea include cumpărarea, comandarea, oferta de vânzare, vânzarea sau punerea la dispoziție a lucrărilor academice pentru utilizare frauduloasă în procesul de evaluare sau pentru obținerea de diplome și titluri;

falsificarea datelor – manipulare, modificare, selectare tendențioasă, omitere intenționată sau inventare a datelor de cercetare ori a rezultatelor acestora, în scopul susținerii unei ipoteze, al denaturării concluziilor sau al inducerii în eroare. Noțiunea include și fabricarea datelor, constând în inventarea unor date sau rezultate care nu au fost obținute prin activități reale de cercetare;

fraudă la evaluare – orice acțiune prin care se denaturează procesul de evaluare academică, inclusiv colaborarea nepermisă, substituirea persoanei, utilizarea materialelor sau a dispozitivelor nepermise, comunicarea neautorizată în timpul evaluării ori orice altă conduită prin care se obține sau se încearcă obținerea unui avantaj academic necuvenit;

integritate academică – ansamblu de principii, de norme și de conduite bazate pe onestitate, responsabilitate, corectitudine, echitate, încredere și respect pentru proprietatea intelectuală, care asigură autenticitatea, credibilitatea și calitatea activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică;

instrumente digitale de verificare a originalității – programe și aplicații utilizate de instituțiile de învățământ superior pentru identificarea similitudinilor dintre lucrările academice și sursele existente, în scopul sprijinirii evaluării originalității lucrărilor;

lucrare academică – produs intelectual realizat în cadrul procesului de învățământ superior sau al activităților de cercetare, inovare ori creație artistică în învățământul superior, inclusiv eseuri, analize, prezentări, proiecte, teze de an, lucrări de absolvire, teze/proiecte de licență, de master, teze de doctorat, articole științifice, rapoarte, portofolii sau alte produse academice similare;

originalitate – caracter propriu și autentic al unei lucrări academice, rezultat din activitatea intelectuală personală a autorului, cu respectarea normelor de citare, atribuire și recunoaștere a surselor utilizate;

plagiat – prezentare, totală sau parțială, a unei/unor opere, idei, expresii, structuri, rezultate, date, texte, imagini, produse artistice sau alte creații intelectuale aparținând altei persoane ca fiind proprii, fără indicarea corespunzătoare a sursei;

raport de similitudine – document tehnic generat în urma verificării unei lucrări academice prin instrumente digitale, care indică segmente similare și sursele potențiale identificate și are caracter orientativ, urmând a fi analizat în mod calitativ de către persoanele competente;

utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale – folosirea instrumentelor de inteligență artificială generativă, cu încălcarea regulilor aplicabile ori fără declararea utilizării acestora, atunci când această utilizare substituie contribuția intelectuală proprie, conduce la plagiat, falsificarea datelor, fraudă la evaluare sau la alte practici incompatibile cu normele de integritate academică.

5. Integritatea academică se întemeiază pe următoarele principii fundamentale:

5.1. *legalitate* – respectarea normelor de integritate academică conform prevederilor Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014, ale prezentului Regulament-cadru și ale altor acte normative aplicabile;

5.2. *originalitate și onestitate intelectuală* – activitatea academică este rezultatul contribuției intelectuale proprii, realizată cu respectarea adevărului științific, a standardelor profesionale și a normelor de etică academică;

5.3. *citare adecvată și respect pentru proprietatea intelectuală* – contribuțiile intelectuale ale altor persoane se recunosc în mod clar, complet și verificabil;

5.4. *echitate și imparțialitate* – evaluarea, examinarea sesizărilor și aplicarea măsurilor se realizează în mod obiectiv, fără favoritism, discriminare sau alte influențe nelegitime;

5.5. *transparență* – normele, criteriile, procedurile și deciziile privind integritatea academică se formulează și se comunică într-o manieră clară, accesibilă și verificabilă, cu respectarea limitelor prevăzute de lege;

5.6. *responsabilitate individuală și instituțională* – asumarea răspunderii pentru propria conduită de către fiecare membru al comunității academice și asigurarea de către instituția de învățământ superior a mecanismelor necesare pentru prevenirea, examinarea și sancționarea abaterilor de integritate academică;

5.7. *proporționalitate* – aplicarea măsurilor și a sancțiunilor în funcție de gravitatea faptei, de circumstanțele concrete, de intenția, de impactul produs și de existența unor abateri anterioare similare;

5.8. *dreptul la apărare și prezumția de bună-credință* – garantarea dreptului persoanei vizate de a fi informată cu privire la faptele imputate, de a prezenta

explicații și probe și de a contesta decizia adoptată, în condițiile legii, beneficiind de prezumția de bună-credință până la stabilirea contrariului;

5.9. *confidențialitate și protecția datelor* – examinarea cazurilor de abatere de integritate academică se realizează cu respectarea confidențialității și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

II. ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI RESPONSABILITĂȚILE ÎN DOMENIUL INTEGRITĂȚII ACADEMICE

6. Asigurarea integrității academice reprezintă o responsabilitate instituțională și individuală comună, exercitată potrivit competențelor fiecărui membru al comunității universitare implicat în activitățile de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică.

7. Instituția de învățământ superior are obligația de a adopta și a actualiza cadrul instituțional privind integritatea academică, de a institui și a asigura funcționarea mecanismelor prevăzute de prezentul Regulament-cadru, precum și de a aloca resursele administrative, tehnice și organizatorice necesare pentru aplicarea acestuia.

8. Senatul instituției de învățământ superior aprobă regulamentele instituționale necesare pentru aplicarea prezentului Regulament-cadru și monitorizează implementarea politicilor și mecanismelor instituționale privind asigurarea integrității academice.

9. Rectorul garantează respectarea obligațiilor instituției de învățământ superior în domeniul integrității academice, funcționarea efectivă a mecanismelor prevăzute de prezentul Regulament-cadru și executarea măsurilor și a deciziilor adoptate în condițiile acestuia și ale regulamentelor instituționale, asigurând integritatea instituțională prin cultivarea, controlul și consolidarea integrității profesionale a personalului, precum și aplicarea principiului toleranței zero față de abaterile de integritate academică.

10. Decanul, în calitate de conducător al facultății, și, după caz, consiliul facultății asigură aplicarea normelor de integritate academică în cadrul programelor de studii superioare de licență și de master, al activităților organizate în cadrul facultății, precum și monitorizează respectarea cerințelor de elaborare, evaluare și de susținere a lucrărilor academice. În cazul existenței unor indicii temeinice privind săvârșirea unor abateri de integritate academică, aceștia sesizează organele de drept, în condițiile legii.

11. Conducătorul de teză/proiect/lucrare de finalizare a studiilor integrate sau, după caz, coordonatorul academic (doctorat) are următoarele obligații:

11.1. să informeze studenții cu privire la standardele de integritate academică aplicabile lucrării coordonate;

11.2. să asigure ghidarea procesului de elaborare a lucrării astfel încât să fie respectate cerințele privind originalitatea, citarea, utilizarea corectă a surselor și, după caz, regulile privind utilizarea instrumentelor digitale și a inteligenței artificiale;

11.3. să solicite remedieri atunci când constată nereguli privind redactarea, citarea, utilizarea surselor, a datelor sau a altor materiale;

11.4. să sesizeze conducerea facultății/instituției de învățământ superior și, după caz, Comisia de etică atunci când există indicii privind plagiatul, falsificarea datelor, fenomenul de *ghostwriting* ori alte abateri de integritate academică;

11.5. să îndeplinească și alte obligații prevăzute de cadrul normativ.

12. Evaluatorii și membrii comisiilor de examinare, evaluare, susținere, contestare, concurs, promovare sau ai altor comisii cu atribuții academice au următoarele obligații:

12.1. să aplice criteriile de evaluare în mod obiectiv, uniform și transparent;

12.2. să acționeze în mod independent, imparțial și confidențial;

12.3. să declare existența conflictului de interese în mediul academic ori a oricărei alte împrejurări care le-ar putea afecta obiectivitatea;

12.4. să nu participe la examinarea, evaluarea sau deliberarea în cazurile în care se află în conflict de interese în mediul academic ori într-o situație de incompatibilitate;

12.5. să respecte criteriile și procedurile aplicabile activității desfășurate;

12.6. să sesizeze conducerea facultății/instituției și, după caz, Comisia de etică atunci când identifică indicii privind o posibilă abatere de integritate academică;

12.7. să îndeplinească și alte obligații prevăzute de cadrul normativ.

13. Cadrele didactice, științifico-didactice și științifice au următoarele obligații:

13.1. să respecte normele de integritate academică în toate activitățile de predare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică;

13.2. să comunice studenților cerințele privind originalitatea lucrărilor, regulile de citare, limitele colaborării permise și condițiile de utilizare a instrumentelor digitale și a inteligenței artificiale;

13.3. să elaboreze itemii/subiectele/tematica examenelor și să administreze evaluările în condiții care reduc riscul de fraudă academică și permit verificarea reală a rezultatelor învățării și cercetării;

13.4. să nu tolereze și să nu favorizeze practici incompatibile cu integritatea academică;

13.5. să sesizeze conducerea facultății/instituției și, după caz, Comisia de etică atunci când constată indicii privind săvârșirea unor abateri de integritate academică;

13.6. să îndeplinească și alte obligații prevăzute de cadrul normativ.

14. Studenții de la programele de studii superioare de licență, de master și de doctorat (ciclurile I, II și III) au următoarele obligații:

14.1. să cunoască și să respecte normele de integritate academică aplicabile programului de studii și activităților în care sunt implicați;

14.2. să elaboreze și să prezinte lucrări academice originale, întemeiate pe propria contribuție intelectuală, cu indicarea corectă și completă a surselor utilizate;

14.3. să aplice regulile instituționale privind colaborarea permisă și utilizarea instrumentelor digitale și a inteligenței artificiale, excluzând orice forme de plagiat, autoplăgiat, *ghostwriting*, fraudă la evaluare, falsificare a datelor sau alte practici incompatibile cu integritatea academică;

14.4. să coopereze cu structurile competente în cadrul procedurilor de examinare a cazurilor de abateri de integritate academică, cu respectarea drepturilor procedurale prevăzute de lege;

14.5. să sesizeze conducerea facultății/instituției și, după caz, Comisia de etică atunci când constată indicii privind săvârșirea unor abateri de integritate academică;

14.6. să îndeplinească și alte obligații prevăzute de cadrul normativ.

III. ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A ABATERILOR DE INTEGRITATE ACADEMICĂ

15. Scopul activităților de prevenire a abaterilor de integritate academică constă în consolidarea unei culturi instituționale fundamentate pe respectarea normelor de etică și responsabilitate, prin dezvoltarea competențelor necesare pentru prevenirea și evitarea practicilor neconforme, precum și prin reducerea riscurilor de încălcare a normelor de integritate academică.

16. Activitățile de prevenire a abaterilor de integritate academică sunt parte componentă a documentelor de politici și de planificare instituțională și se realizează în mod continuu, sistematic și adaptat specificului activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică.

17. Instituțiile de învățământ superior organizează și desfășoară activități de prevenire a abaterilor de integritate academică, care includ:

17.1. instruirea obligatorie a studenților din anul I în domeniul integrității academice, promovarea acestui modul de formare constituind o condiție pentru admiterea la prima sesiune de examinare;

17.2. dezvoltarea competențelor de scriere academică, de etică și de cultură profesională prin introducerea cursurilor separate sau prin integrarea acestor tematici în conținutul unităților de curs/disciplinelor/modulelor de specialitate;

17.3. formarea profesională continuă a personalului didactic, didactic auxiliar, științifico-didactic, științific și de conducere privind prevenirea, identificarea și gestionarea abaterilor de integritate academică;

17.4. elaborarea, actualizarea și aplicarea ghidurilor metodologice privind redactarea academică, citarea și utilizarea corectă a surselor, inclusiv în activitatea de cercetare;

17.5. desfășurarea campaniilor de informare, de sensibilizare și de promovare a culturii integrității academice, a responsabilității și a onestității intelectuale;

17.6. implementarea altor măsuri menite să asigure cunoașterea, promovarea și respectarea normelor de integritate academică de către membrii comunității academice.

18. Instituția de învățământ superior adoptă și aplică un cod de etică și integritate, elaborat în baza codului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării. Codul de etică și integritate este obligatoriu pentru toți membrii comunității academice și se aplică în cadrul activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică.

19. Instituția de învățământ superior asigură accesul public la codul de etică și integritate, la ghidurile metodologice esențiale și la regulile privind integritatea academică, inclusiv la cele referitoare la utilizarea instrumentelor digitale și a sistemelor bazate pe inteligență artificială.

20. Instituțiile de învățământ superior asigură integrarea conținuturilor privind etica și integritatea academică, inclusiv etica cercetării, în cadrul programelor de studii superioare de licență și de master, precum și, după caz, al programelor de studii superioare de doctorat, precum și în alte activități de formare academică.

21. Instituția de învățământ superior adoptă și aplică măsuri de prevenire a utilizării neautorizate a instrumentelor de inteligență artificială generativă în activitățile de învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică, stabilind reguli clare privind utilizarea acestor tehnologii și asigurând instruirea periodică a studenților, personalului didactic, didactic auxiliar, științifico-didactic, științific și de conducere cu privire la condițiile de utilizare permisă, riscurile, limitele și obligațiile de declarare aferente.

22. Instituția de învățământ superior adoptă și aplică măsuri de prevenire a favoritismului și a altor forme de afectare a imparțialității proceselor academice, care includ, fără a se limita la:

22.1. elaborarea, implementarea și aplicarea reglementărilor referitoare la prevenirea, declararea și gestionarea conflictelor de interese în mediul academic;

22.2. instituirea comisiilor de evaluare, de examinare și de contestare, formate din persoane care întrunesc cerințele de imparțialitate și independență și care nu se află în situații de conflict de interese în mediul academic;

22.3. interdicția participării la activități de evaluare, examinare, contestare, promovare, recrutare sau de soluționare a sesizărilor a persoanelor aflate în situații de conflict de interese în mediul academic;

22.4. promovarea unei culturi instituționale bazate pe integritate, merit, competență, performanță și tratament egal.

23. Instituția de învățământ superior asigură transparența, obiectivitatea și verificabilitatea proceselor de evaluare academică prin:

23.1. publicarea criteriilor și a subiectelor de evaluare în termene rezonabile înainte de desfășurarea concursurilor, a examinărilor, a susținerilor sau a altor forme de evaluare;

23.2. comunicarea clară a cerințelor de elaborare a lucrărilor academice, inclusiv a limitelor colaborării permise și a regulilor privind utilizarea instrumentelor digitale și a inteligenței artificiale;

23.3. utilizarea instrumentelor digitale de verificare a originalității lucrărilor academice, în condițiile prezentului Regulament-cadru și ale cadrului normativ aplicabil;

23.4. implementarea mecanismelor de evaluare etapizată și de susținere intermediară a lucrărilor de finalizare a studiilor, pentru monitorizarea progresului autentic și prevenirea fenomenului de *ghostwriting*;

23.5. comunicarea rezultatelor evaluării și, după caz, a motivării deciziilor într-o formă accesibilă, transparentă și verificabilă.

IV. MECANISME INSTITUȚIONALE DE ASIGURARE A INTEGRITĂȚII ACADEMICE

24. Instituția de învățământ superior asigură respectarea principiilor și normelor de integritate academică prin mecanisme instituționale interne, prevăzute de prezentul Regulament-cadru, de Carta universitară, de Codul de etică și integritate și de regulamentele instituționale adoptate pentru aplicarea acestora.

25. Mecanismele instituționale de asigurare a integrității academice includ cel puțin:

25.1. constituirea și funcționarea unei comisii de etică independente;

25.2. stabilirea cadrului normativ instituțional privind sesizarea, examinarea și soluționarea cazurilor de abateri de integritate academică;

25.3. desemnarea unui secretariat tehnic, care asigură suportul administrativ necesar pentru funcționarea mecanismelor instituționale de integritate academică;

25.4. asigurarea evidenței, trasabilității și arhivării cazurilor examinate.

26. Comisia de etică este organul colegial independent responsabil de examinarea și soluționarea cazurilor de abateri de integritate academică în condițiile prezentului Regulament-cadru și ale regulamentelor instituționale.

27. Comisia de etică se constituie ca structură permanentă a instituției de învățământ superior și își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, independenței, imparțialității, confidențialității, proporționalității și respectării dreptului la apărare.

28. Comisia de etică este constituită dintr-un număr impar de membri, dar nu mai puțin de 5, desemnați în condițiile regulamentului instituțional, printr-o procedură transparentă care asigură respectarea criteriilor de competență profesională, integritate, reputație academică, independență și imparțialitate. Calitatea de membru al Comisiei de etică este incompatibilă cu funcția de rector, prorector, decan sau de membru al Consiliului de dezvoltare strategică instituțională al instituției de învățământ superior.

29. Regulamentul instituțional stabilește componența Comisiei de etică, durata mandatului membrilor, condițiile de desemnare și de încetare a mandatului, precum și modul de înlocuire a membrilor, cu respectarea principiului stabilității componenței.

30. Membrii Comisiei de etică au obligația de a declara, înainte de examinarea fiecărui caz, existența oricărei situații de conflict de interese în mediul academic sau a oricărei alte incompatibilități care le-ar putea afecta imparțialitatea.

31. Membrul Comisiei de etică aflat în conflict de interese în mediul academic, în incompatibilitate sau într-o situație care poate genera în mod rezonabil îndoieli cu privire la imparțialitatea sa este obligat să se abțină de la participarea la examinarea, deliberarea și adoptarea deciziei în cauza respectivă.

32. Persoana vizată de sesizare sau, după caz, persoana care a formulat sesizarea poate solicita recuzarea unui membru al Comisiei de etică, în condițiile și potrivit procedurii prevăzute de regulamentul instituțional.

33. Regulamentul instituțional stabilește procedura de declarare a conflictului de interese în mediul academic, de abținere și de recuzare, precum și modul de înlocuire a membrului care nu poate participa la examinarea cauzei.

34. Comisia de etică examinează cazurile în ședințe deliberative, dacă la acestea participă majoritatea membrilor în funcție, fără a include membrii aflați în situații de conflict de interese în mediul academic, incompatibilitate sau recuzare.

35. Deciziile Comisiei de etică se adoptă cu votul majorității membrilor participanți la ședință, dacă regulamentul instituțional nu stabilește o majoritate mai mare pentru anumite categorii de cazuri, cu respectarea prezentului Regulament-cadru.

36. În vederea examinării unor cazuri complexe, Comisia de etică poate solicita puncte de vedere, expertize sau opinii de specialitate din partea unor experți interni sau externi instituției. Experții invitați au rol consultativ și nu participă la adoptarea deciziei.

37. Secretariatul tehnic nu are rol decizional și exercită, în principal, următoarele atribuții:

37.1. înregistrează sesizările și asigură evidența acestora;

37.2. verifică îndeplinirea cerințelor formale ale sesizării, fără a se pronunța asupra fondului acestora;

37.3. monitorizează respectarea termenelor procedurale;

37.4. asigură comunicarea procedurală cu persoanele implicate;

37.5. gestionează arhivarea și securitatea dosarelor;

37.6. asigură suportul administrativ necesar pentru activitatea Comisiei de etică.

38. Instituția de învățământ superior asigură existența unor proceduri accesibile, clare, transparente și funcționale pentru sesizarea posibilelor abateri de integritate academică și informează comunitatea academică cu privire la modalitatea de depunere și de examinare a sesizărilor.

39. Procedurile de sesizare și de examinare a cazurilor de abateri de integritate academică garantează confidențialitatea persoanelor implicate, protecția identității persoanelor care formulează sesizări, în condițiile legii, precum și respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

40. Instituția de învățământ superior ține un registru intern al cazurilor de abateri de integritate academică, în format care să asigure trasabilitatea, securitatea informației și respectarea regimului juridic al datelor cu caracter personal. Registrul conține informații privind data înregistrării sesizării, obiectul acesteia,

stadiul examinării și soluția adoptată, precum și alte informații relevante, cu respectarea cerințelor de confidențialitate.

V. SESIZAREA ȘI EXAMINAREA CAZURILOR DE ABATERI DE INTEGRITATE ACADEMICĂ

41. Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza instituția de învățământ superior cu privire la o posibilă abatere de integritate academică, în condițiile prezentului Regulament-cadru și ale regulamentelor instituționale.

42. Sesizarea se depune în scris, pe suport de hârtie sau în format electronic, și conține:

42.1. datele de identificare ale persoanei care formulează sesizarea, cu excepția sesizărilor anonime admisibile potrivit pct. 43;

42.2. descrierea faptelor și a circumstanțelor relevante care constituie obiectul sesizării;

42.3. indicarea persoanei vizate, dacă aceasta este cunoscută;

42.4. indicarea lucrării, evaluării, activității academice ori a altui fapt sau act care constituie obiectul sesizării;

42.5. probele disponibile sau indicarea surselor de probă, după caz.

43. Sesizarea anonimă este admisibilă dacă conține informații clare, concrete și verificabile, conform criteriilor stabilite la subpct. 42.2-42.5, care indică încălcări ale legii sau manifestări de corupție în cadrul instituției. Comisia de etică verifică întrunirea acestor condiții și decide asupra inițierii examinării preliminare a cazului. Sesizările anonime care nu întrunesc condițiile prevăzute nu se soluționează pe fond.

44. Sunt respinse ca inadmisibile, prin decizie motivată, la etapa examinării preliminare:

44.1. sesizările repetitive, care nu prezintă informații sau probe noi relevante;

44.2. sesizările care conțin un limbaj necenzurat sau ofensator;

44.3. sesizările neîntemeiate;

44.4. sesizările care nu se referă la sfera integrității academice.

45. Sesizarea se înregistrează în ziua primirii de către secretariatul tehnic, care verifică îndeplinirea cerințelor formale, fără a se pronunța asupra fondului cauzei.

46. Examinarea preliminară a sesizării se realizează de către Comisia de etică în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data înregistrării și are ca obiect verificarea:

- 46.1. competenței instituției de învățământ superior;
- 46.2. faptelor sesizate sub aspectul încălcării normelor de integritate academică;
- 46.3. existenței unui minim de date și indicii care justifică examinarea pe fond, conform criteriilor stabilite la subpct. 42.2-42.5;
- 46.4. inexistenței unui motiv de inadmisibilitate prevăzut de prezentul Regulament-cadru.

47. În urma examinării preliminare, Comisia de etică adoptă una dintre următoarele soluții:

- 47.1. declară sesizarea admisibilă și dispune inițierea examinării pe fond;
- 47.2. solicită completarea sesizării, atunci când deficiențele constatate pot fi remediate;
- 47.3. respinge motivat sesizarea ca inadmisibilă.

48. În cazul declarării admisibilității sesizării, persoana vizată este informată în scris, în termen de 5 zile lucrătoare de la adoptarea deciziei de admisibilitate, cu privire la:

- 48.1. obiectul sesizării;
- 48.2. faptele imputate;
- 48.3. principalele probe existente la acel moment;
- 48.4. drepturile sale procedurale;
- 48.5. termenul și modalitatea de prezentare a explicațiilor și a probelor.

49. Persoana vizată de sesizare beneficiază, pe tot parcursul procedurii de examinare, de următoarele drepturi:

- 49.1. să fie informată în mod complet cu privire la obiectul sesizării și la faptele care îi sunt imputate;
- 49.2. să aibă acces la materialele dosarului, în condițiile legii și cu respectarea confidențialității;
- 49.3. să fie audiată și să prezinte explicații, obiecții și probe în apărarea sa;
- 49.4. să fie asistată, la alegerea sa, de un avocat sau de o altă persoană de încredere. Persoana care acordă asistență poate formula observații și poate prezenta argumente și probe, fără a substitui atribuțiile Comisiei de etică;
- 49.5. să primească o decizie motivată și să exercite căile de contestare prevăzute de prezentul Regulament-cadru și de reglementările instituționale.

50. Examinarea pe fond a sesizării se finalizează în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data declarării admisibilității. În cazuri justificate de complexitatea cauzei, termenul poate fi prelungit o singură dată, prin decizie motivată, cu cel mult 15 zile lucrătoare, prin votul majorității membrilor Comisiei de etică. Decizia de prelungire a termenului de examinare se comunică persoanei vizate și, după caz, persoanei care a formulat sesizarea.

51. În cadrul examinării pe fond, Comisia de etică administrează probele necesare pentru stabilirea situației de fapt și poate solicita documente, explicații, puncte de vedere, expertize academice și orice alte informații relevante, obținute în mod legal.

52. La examinarea cazurilor de abateri de integritate academică pot fi utilizate în calitate de probe:

52.1. lucrări academice, inclusiv în variante intermediare și finale;

52.2. rapoarte de similitudine;

52.3. metadate, istoricul versiunilor și alte date tehnice relevante;

52.4. declarații scrise sau verbale ale persoanelor implicate;

52.5. expertize sau opinii academice de specialitate;

52.6. corespondență relevantă, inclusiv comunicări electronice;

52.7. date din platforme educaționale, sisteme informatice instituționale și alte surse relevante.

53. Probele se apreciază în mod obiectiv, după intima convingere a membrilor Comisiei de etică, prin coroborare, în raport cu relevanța, credibilitatea, suficiența și concordanța acestora. Constatarea unei abateri de integritate academică se bazează pe evaluarea unor probe pertinente, suficiente și concordante, care permit stabilirea faptelor și formularea unei concluzii motivate cu privire la existența abaterii de integritate academică.

54. Rapoartele de similitudine, instrumentele digitale și rezultatele generate de sistemele automatizate sau de inteligența artificială au caracter orientativ și pot servi ca suport pentru analiza academică în procesul de examinare a cauzei. Constatarea unei abateri de integritate academică nu se poate întemeia exclusiv pe rezultatele generate de aceste instrumente, fiind obligatorie efectuarea unei evaluări calitative de către Comisia de etică.

55. Comisia de etică examinează cauza cu respectarea principiului contradictorialității și poate audia persoana vizată, persoana care a formulat sesizarea și orice alte persoane ale căror explicații sunt relevante pentru soluționarea cazului.

56. Persoana vizată este convocată la audiere cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de data stabilită, printr-o comunicare în care sunt indicate data, ora, locul sau, după caz, modalitatea desfășurării audierii, precum și obiectul acesteia.

57. Neprezentarea nejustificată a persoanei legal convocate la audiere nu împiedică examinarea cauzei, dacă se constată că dreptul la apărare a fost efectiv respectat.

58. În urma examinării cauzei, Comisia de etică adoptă o decizie motivată, care cuprinde:

- 58.1. descrierea faptelor examinate;
- 58.2. probele analizate și modul de apreciere a acestora;
- 58.3. constatările Comisiei de etică și încadrarea faptei;
- 58.4. argumentele pentru admiterea sau respingerea sesizării;
- 58.5. după caz, măsura sau sancțiunea aplicabilă potrivit prezentului Regulament-cadru și regulamentelor instituționale;
- 58.6. organul și termenul de contestare.

59. Deciziile Comisiei de etică se aprobă în mod colegial, cu votul majorității membrilor acesteia. Membrii Comisiei de etică prezenți în ședință și care nu se află în conflict de interese în mediul academic nu au dreptul să se abțină de la vot. Membrul care nu este de acord cu decizia majorității semnează decizia și este în drept să expună în scris opinie separată. Decizia Comisiei de etică se comunică persoanei vizate și, după caz, persoanei care a formulat sesizarea, în termen de 5 zile lucrătoare de la data adoptării, cu respectarea cerințelor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal.

60. În cazul în care probele administrate nu permit constatarea existenței unei abateri de integritate academică, Comisia de etică dispune respingerea motivată a sesizării.

VI. ORIGINALITATEA LUCRĂRILOR ACADEMICE ȘI UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DIGITALE ȘI A INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

61. Orice lucrare academică prezentată spre evaluare, susținere, publicare, validare sau recunoaștere în cadrul instituției de învățământ superior trebuie să respecte cerințele de originalitate, onestitate intelectuală, citare adecvată și recunoaștere corectă a contribuțiilor altor persoane.

62. Autorul unei lucrări academice are obligația să își asume, în condițiile stabilite de instituția de învățământ superior, contribuția personală la lucrare și respectarea normelor de integritate academică.

63. Se interzice prezentarea ca fiind proprie a unei/unor lucrări, idei, structuri, date, imagini, texte, rezultate ori a altor contribuții intelectuale aparținând altei persoane, precum și prezentarea ca fiind proprie a unei lucrări realizate integral sau substanțial de către o altă persoană ori generată prin mijloace neautorizate.

64. Utilizarea instrumentelor de inteligență artificială, a suportului tehnic extern, a aplicațiilor de redactare automată, a resurselor digitale sau a altor forme de asistență este permisă doar în condițiile stabilite de instituția de învățământ superior și cu respectarea obligației de declarare, atunci când utilizarea acestora este relevantă pentru evaluarea caracterului original al lucrării. Aceste instrumente nu pot substitui contribuția intelectuală proprie a autorului și nu pot justifica prezentarea ca originale a unor conținuturi generate, preluate sau reformulate în mod incompatibil cu normele de integritate academică.

65. Lucrările de absolvire, tezele/proiectele de licență, de master și tezele de doctorat sunt supuse verificării obligatorii a originalității prin instrumente digitale înainte de susținere. Instituțiile de învățământ superior pot supune verificării originalității și alte categorii de lucrări academice și utilizează, în acest scop, instrumente digitale în condițiile prezentului Regulament-cadru și ale cadrului normativ aplicabil.

66. În scopul prevenirii plagiatului și al asigurării integrității academice, instituțiile de învățământ superior pot include lucrările academice în baze de date dedicate, interne sau externe, cu acces controlat, cu respectarea drepturilor de autor și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Includerea lucrărilor în asemenea baze de date are exclusiv scop academic și de asigurare a integrității academice.

67. Studenții de la programele de studii superioare de licență, de master și de doctorat, precum și alte persoane, autorii lucrărilor academice sunt informați în prealabil cu privire la:

67.1. verificarea lucrărilor prin instrumente digitale de verificare a originalității;

67.2. includerea lucrărilor în baze de date dedicate;

67.3. scopul, condițiile și durata stocării;

67.4. regulile instituționale privind utilizarea instrumentelor digitale și a instrumentelor de inteligență artificială în activitatea academică.

68. Informarea studenților cu privire la normele de integritate academică, drepturile și obligațiile ce le revin, precum și la procedurile aplicabile în cazul constatării unor abateri se realizează prin regulamente instituționale, ghiduri, suporturi informaționale publicate pe site-ul web oficial al instituției sau prin alte mijloace accesibile și verificabile.

69. Evaluarea originalității unei lucrări academice se realizează în mod contextual, calitativ și diferențiat, cu raportare la natura conținutului evaluat, la nivelul de studii și la specificul domeniului academic.

70. În procesul de evaluare a originalității și a similitudinii se iau în considerare, după caz:

70.1. tipul/structura lucrării/tezei/proiectului, inclusiv distincția dintre introducere, fundamentarea științifică/aplicabilitatea practică, metodologia cercetării, rezultatele cercetării, analiza și interpretarea datelor, concluziile și propunerile formulate;

70.2. ciclul de studii superioare la care se raportează lucrarea academică;

70.3. specificul disciplinar și practicile academice proprii domeniului;

70.4. calitatea citării, a reformulării și a integrării surselor în discursul propriu al autorului;

70.5. caracterul teoretic, aplicativ, experimental, artistic sau tehnic al lucrării academice.

71. Instituțiile de învățământ superior pot stabili, prin regulamente interne, criterii și indicatori orientativi pentru evaluarea originalității lucrărilor academice, adaptați domeniilor cu particularități specifice, cu respectarea standardelor minime prevăzute de cadrul normativ aplicabil.

72. La evaluarea originalității lucrărilor academice nu sunt permise:

72.1. stabilirea unor praguri procentuale care să producă, prin efect propriu, constatarea unei abateri de integritate academică;

72.2. constatarea unei încălcări a integrității academice exclusiv pe baza detectării utilizării inteligenței artificiale;

72.3. aplicarea unei sancțiuni distincte pentru utilizarea inteligenței artificiale, în lipsa unei încălcări concrete a normelor de integritate academică.

73. În cazul în care, în urma verificării originalității unei lucrări, se constată erori materiale, omisiuni de citare sau deficiențe de tehnică a redactării academice admise fără intenția vădită de fraudare, instituția de învățământ superior dispune măsuri academice de remediere, fără inițierea procedurii de examinare a unei abateri de integritate academică. Măsurile academice de remediere se stabilesc în conformitate cu reglementările interne ale instituției de învățământ superior și pot consta în:

73.1. completarea sau corectarea citărilor și clarificarea surselor bibliografice utilizate;

73.2. refacerea parțială a lucrării într-un termen stabilit;

73.3. reluarea procesului de verificare a originalității lucrării după remedierea deficiențelor constatate.

VII. CLASIFICAREA ABATERILOR DE INTEGRITATE ACADEMICĂ

74. În funcție de gravitatea lor, abaterile de integritate academică se clasifică în abateri minore, abateri medii și abateri grave.

75. Gravitatea unei abateri de integritate academică se apreciază în raport cu ansamblul circumstanțelor concrete ale cazului, avându-se în vedere, după caz, următoarele criterii:

75.1. natura faptei și norma de integritate academică încălcată;

75.2. caracterul intenționat al conduitei sau, după caz, gradul de neglijență manifestat;

75.3. amploarea și ponderea elementelor preluate, falsificate, fabricate, omise sau utilizate neautorizat;

75.4. existența sau inexistența unui avantaj academic necuvenit obținut ori urmărit;

75.5. caracterul izolat sau repetat al conduitei;

75.6. impactul asupra corectitudinii evaluării, asupra credibilității rezultatelor academice sau asupra integrității procesului de cercetare, inovare ori creație artistică;

75.7. nivelul de studii, natura activității academice și importanța lucrării sau a evaluării în cadrul căreia a fost săvârșită fapta;

75.8. existența unor măsuri de disimulare, inducere în eroare sau împiedicare a stabilirii situației de fapt;

75.9. conduita persoanei după constatarea neregulii, inclusiv gradul de cooperare în vederea clarificării situației și, după caz, remedierea benevolă a unor deficiențe remediabile.

76. Sunt considerate, de regulă, abateri minore acele încălcări ale normelor de integritate academică care au un caracter izolat, de gravitate redusă, sunt remediabile și nu afectează în mod substanțial corectitudinea evaluării ori credibilitatea rezultatului academic. Pot fi calificate, după caz, drept abateri minore:

76.1. omisiuni punctuale de citare sau erori de referențiere care nu afectează în mod substanțial caracterul original al lucrării;

76.2. parafrazări necorespunzătoare sau utilizarea defectuoasă a tehnicilor de redactare academică, în lipsa unor elemente care să indice intenția de fraudare;

76.3. nedeclararea completă a utilizării unor instrumente digitale sau a unor forme de asistență permise, dacă aceasta nu a influențat în mod semnificativ rezultatul evaluării;

76.4. alte nereguli remediabile, determinate în principal de necunoașterea standardelor academice ori de neglijență ușoară.

77. Sunt considerate, de regulă, abateri medii încălcările normelor de integritate academică care depășesc nivelul unor deficiențe remediabile, afectează în mod relevant corectitudinea lucrării sau a evaluării și indică o conduită incompatibilă cu standardele academice, fără a întruni elementele unei abateri grave. Pot fi calificate, după caz, drept abateri medii:

77.1. preluarea unor pasaje, idei, structuri ori rezultate fără indicarea corespunzătoare a sursei, într-o măsură care afectează în mod relevant originalitatea lucrării, fără a echivala cu preluarea totală sau substanțială a acesteia;

77.2. reluarea neautorizată a unor lucrări proprii anterioare, în scopul obținerii unei noi evaluări academice, atunci când această conduită afectează relevanța rezultatului prezentat;

77.3. colaborarea nepermisă la elaborarea unei lucrări sau în cadrul unei evaluări, atunci când nu sunt întrunite elementele unei fraude grave;

77.4. utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale sau a altor forme de asistență externă, atunci când aceasta influențează în mod relevant rezultatul academic prezentat;

77.5. prezentarea inexactă, selectivă sau incompletă a unor date, surse sau rezultate, într-o manieră care afectează concluziile lucrării;

77.6. repetarea unor abateri minore ori săvârșirea unei noi abateri după aplicarea unor măsuri educative.

78. Sunt considerate, de regulă, abateri grave acele încălcări ale normelor de integritate academică săvârșite cu intenție sau având un impact major asupra autenticității lucrării, asupra corectitudinii evaluării, asupra credibilității cercetării ori asupra încrederii publice în actul academic. Pot fi calificate, după caz, drept abateri grave:

78.1. plagiatul total sau substanțial (peste 80%) într-o lucrare academică, inclusiv într-o lucrare de absolvire, teză/proiect de licență, teză de master, teză de doctorat, publicație științifică sau alt produs academic de importanță echivalentă;

78.2. redactarea prin terți, cu scopul prezentării lucrării drept rezultat al propriei activități academice;

78.3. fabricarea ori falsificarea datelor, a rezultatelor, a documentelor, a surselor sau a altor elemente esențiale ale activității academice;

78.4. fraudă la evaluare prin substituirea persoanei, utilizarea organizată a unor mijloace nepermise, comunicarea frauduloasă sau alte acțiuni prin care se obține sau se urmărește obținerea unui avantaj academic necuvenit;

78.5. utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale sau a altor mijloace externe într-o manieră care substituie în mod esențial contribuția intelectuală proprie și compromite autenticitatea lucrării sau a evaluării;

78.6. disimularea intenționată a unei abateri de integritate academică, distrugerea, alterarea sau ascunderea probelor relevante ori furnizarea cu bună știință a unor informații sau explicații false în cadrul procedurii de examinare;

78.7. săvârșirea repetată a unor abateri medii sau comiterea unei noi abateri de integritate academică după aplicarea unei sancțiuni pentru o abatere anterioară.

79. În cazul în care aceeași faptă prezintă elemente specifice mai multor categorii de gravitate, încadrarea acesteia se realizează potrivit categoriei

corespunzătoare gradului de gravitate cel mai înalt, stabilit în urma evaluării de ansamblu a circumstanțelor cazului.

80. În cazul pluralității de fapte, gravitatea se apreciază prin raportare la ansamblul conduitei persoanei, fără a exclude calificarea distinctă a fiecărei fapte atunci când aceasta este necesară pentru individualizarea măsurii sau a sancțiunii. Delimitarea dintre abaterile medii și cel grave se realizează în funcție de impactul faptei asupra integrității academice și asupra autenticității lucrării, evaluat prin criterii obiective precum gradul de similitudine și proporția conținutului afectat.

VIII. REGIMUL SANCTIUNILOR ȘI MĂSURILOR PRIVIND ABATERILE DE INTEGRITATE ACADEMICĂ

81. Încălcarea normelor de integritate academică atrage aplicarea unor măsuri educative, administrative sau disciplinare, după caz, în funcție de gravitatea faptei, statutul persoanei vizate, circumstanțele concrete ale cazului și de efectele produse ori urmărite.

82. Individualizarea măsurilor de remediere sau a sancțiunilor se realizează în conformitate cu criteriile prevăzute în capitolul VII, avându-se în vedere, în special, necesitatea restabilirii integrității procesului academic, prevenirea repetării conduitei, protejarea credibilității activității academice și de cercetare.

83. În cazul abaterilor minore se aplică, cu prioritate, măsuri educative, inclusiv una sau mai multe măsuri, inclusiv sancțiuni disciplinare:

83.1. avertisment scris;

83.2. obligarea la revizuirea integrală sau parțială a lucrării;

83.3. completarea citărilor, corectarea referințelor bibliografice sau clarificarea surselor utilizate;

83.4. reluarea procedurii de verificare a originalității după remedierea neregulilor constatate;

83.5. participarea obligatorie la activități de instruire sau consiliere privind integritatea academică;

83.6. alte măsuri academice de remediere prevăzute de regulamentele instituționale.

84. În cazul abaterilor medii săvârșite de studenți se aplică, după caz, una sau mai multe dintre următoarele măsuri ori sancțiuni:

84.1. anularea evaluării afectate, cu acordarea calificativului „respins”;

84.2. obligarea la revizuirea lucrării ori a activității academice evaluate;

84.3. neadmiterea lucrării la susținere până la remedierea deficiențelor constatate, în condițiile prevăzute de regulamentele instituționale;

84.4. anularea dreptului de a susține lucrarea academică sau de a participa la evaluare în sesiunea curentă, în condițiile prevăzute de regulamentele instituționale;

84.5. alte măsuri academice proporționale cu gravitatea faptei, prevăzute de cadrul normativ și de regulamentele instituționale.

85. În cazul abaterilor grave săvârșite de studenți pot fi aplicate, după caz, una sau mai multe dintre următoarele sancțiuni:

85.1. anularea evaluării, a examenului, a probei ori a rezultatului academic obținut prin încălcarea normelor de integritate academică;

85.2. anularea lucrării de finalizare a studiilor ori a altei lucrări academice cu relevanță majoră pentru acordarea unui rezultat academic;

85.3. neadmiterea la susținerea lucrării de finalizare a studiilor sau excluderea acesteia din procedura de susținere;

85.4. exmatricularea, în condițiile cadrului normativ aplicabil și ale regulamentelor instituționale;

85.5. alte sancțiuni prevăzute expres de cadrul normativ și de regulamentele instituționale.

86. În cazul abaterilor de integritate academică săvârșite de personalul didactic, didactic auxiliar, științifico-didactic, științific și de conducere, conducătorii de teze, evaluatorii sau membrii comisiilor, pot fi aplicate, după caz, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

86.1. înlăturarea din comisia sau din procedura academică afectată;

86.2. retragerea temporară a calității de evaluator, de conducător de teză, de membru al unei comisii ori a dreptului de a participa la anumite proceduri academice, în condițiile prevăzute de regulamentele instituționale;

86.3. aplicarea unor sancțiuni disciplinare, în condițiile prevăzute de lege și de regulamentele instituționale;

86.4. alte măsuri prevăzute de cadrul normativ, proporționale cu gravitatea faptei și cu consecințele acesteia.

87. În cazul în care abaterea de integritate academică afectează validitatea unei evaluări, a unei susțineri, a unui concurs, a unei proceduri de promovare sau a unei alte proceduri academice, instituția de învățământ superior dispune, după caz, anularea sau reluarea procedurii afectate, în condițiile prevăzute de cadrul normativ.

88. În cazul constatării unor fapte privind cumpărarea, oferta de vânzare, vânzarea sau punerea la dispoziție a lucrărilor academice ori al existenței unor indicii rezonabile privind săvârșirea unor fapte care pot atrage răspundere contravențională, civilă, disciplinară sau penală, instituția de învățământ superior sesizează autoritățile competente, în condițiile legii.

89. Pentru aceeași abatere se aplică măsura sau sancțiunea considerată necesară și proporțională.

90. Aplicarea măsurilor și a sancțiunilor se face prin decizie motivată, cu indicarea temeiului de fapt și de drept, a circumstanțelor reținute la individualizare și a modalității de contestare.

91. Nu pot fi aplicate sancțiuni sau măsuri care nu sunt prevăzute de cadrul normativ ori de regulamentele instituționale adoptate în temeiul prezentului Regulament-cadru.

92. Aplicarea sancțiunilor prevăzute de prezentul capitol nu exclude adoptarea măsurilor privind retragerea ori anularea diplomelor, a titlurilor științifice și a titlurilor științifico-didactice, în condițiile prezentului Regulament-cadru.

IX. CONTESTAREA ȘI REVIZUIREA DECIZIILOR

93. Deciziile adoptate în temeiul prezentului Regulament-cadru pot fi contestate de persoana vizată și, după caz, de persoana care a formulat sesizarea, în măsura în care aceasta justifică un drept vătămat.

94. Contestația se formulează în scris, pe suport de hârtie sau în format electronic, în termen de 10 zile lucrătoare de la data comunicării deciziei. În cadrul procedurii de contestare a deciziilor urmează a fi aplicate exigențele Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

95. Contestația trebuie să cuprindă:

95.1. datele de identificare ale contestatorului;

95.2. indicarea deciziei contestate;

95.3. motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază contestația;

95.4. probele invocate sau, după caz, indicarea mijloacelor de probă;

95.5. semnătura contestatorului dacă legea sau regulamentul instituțional o impune.

96. Contestația se examinează de către o structură distinctă și imparțială, stabilită prin regulamentul instituțional, ai cărei membri nu au participat la examinarea, deliberarea sau adoptarea deciziei contestate.

97. În procedura de examinare a contestației se aplică, în mod corespunzător, garanțiile privind imparțialitatea, confidențialitatea, dreptul la apărare, conflictul de interese în mediul academic și protecția datelor cu caracter personal, prevăzute de prezentul Regulament-cadru.

98. Examinarea contestației se finalizează în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia. În cazuri justificate prin complexitatea cauzei, termenul poate fi prelungit o singură dată, prin decizie motivată, cu cel mult 10 zile lucrătoare.

99. În cadrul procedurii de examinare a contestației, structura competentă este în drept:

- 99.1. să solicite dosarul cauzei și orice alte materiale relevante;
- 99.2. să solicite puncte de vedere și explicații suplimentare;
- 99.3. să audieze contestatorul și, după caz, alte persoane relevante;
- 99.4. să administreze probe suplimentare, în condițiile prevăzute de prezentul Regulament-cadru și de reglementările instituționale.

100. Depunerea contestației suspendă executarea sancțiunilor și a măsurilor care produc efecte academice sau disciplinare ireversibile până la soluționarea definitivă a contestației la nivel instituțional, cu excepția:

100.1. măsurilor administrative sau organizatorice necesare pentru asigurarea desfășurării corecte a unei evaluări, a unei susțineri ori a unei alte proceduri academice aflate în curs;

100.2. măsurilor de remediere, instruire ori refacere care nu aduc atingere drepturilor contestatorului și nu produc efecte academice sau disciplinare ireversibile. Prin „efecte ireversibile” se înțeleg acele măsuri sau sancțiuni care nu pot fi reparate prin admiterea contestației, precum exmatricularea, anularea definitivă a unei evaluări sau pierderea dreptului de a susține o lucrare.

101. În urma examinării contestației, structura competentă adoptă o decizie motivată prin care:

- 101.1. respinge contestația și menține decizia contestată;
- 101.2. admite total sau parțial contestația și modifică decizia contestată;
- 101.3. anulează decizia contestată și dispune reexaminarea cauzei de către structura competentă, cu respectarea indicațiilor obligatorii privind procedura. Trimiterea spre reexaminare este admisibilă o singură dată și numai în cazul existenței unei erori procedurale care nu poate fi remediată în cadrul examinării contestației;
- 101.4. anulează decizia contestată și dispune încetarea procedurii, atunci când constată existența unui motiv legal ori procedural care împiedică soluționarea pe fond.

102. Decizia asupra contestației se comunică contestatorului și, după caz, celorlalte persoane interesate, în termen de 5 zile lucrătoare de la data adoptării acesteia, cu respectarea cerințelor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal.

103. Examinarea contestației la nivel instituțional nu aduce atingere dreptului persoanei interesate de a utiliza căile de atac prevăzute de legislație.

X. RETRAGEREA SAU ANULAREA DIPLOMELOR ȘI A TITLURILOR ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE

104. Măsurile privind anularea unei diplome ori a unui titlu includ, după caz, retragerea actului administrativ individual prin care a fost acordat ori confirmat avantajul academic, precum și anularea efectelor academice și a înscrisurilor emise în temeiul acestuia, în condițiile legii.

105. Procedurile de retragere sau de anulare a diplomelor și a titlurilor științifice și științifico-didactice se desfășoară cu respectarea prevederilor prezentului Regulament-cadru, ale Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 și ale cadrului normativ special aplicabil fiecărei categorii de diplome sau titluri.

106. Diplomele de studii, titlurile științifice și științifico-didactice pot face obiectul măsurilor prevăzute de prezentul Regulament-cadru și după emiterea, confirmarea sau punerea lor în circuitul juridic, în condițiile și în limitele prevăzute de lege.

107. Anularea/retragerea unor diplome sau titluri poate fi dispusă atunci când se constată că diploma ori titlul a fost obținut prin plagiat, *ghostwriting*, falsificare sau fabricare a datelor, fraudă la evaluare, utilizare neautorizată a inteligenței artificiale într-o formă incompatibilă cu cerința contribuției intelectuale proprii sau prin alte abateri grave de la normele de integritate academică, care au influențat acordarea, emiterea sau confirmarea actului academic.

108. Procedura se inițiază din oficiu sau la sesizare, atunci când există indicii temeinice privind obținerea unei diplome ori a unui titlu prin încălcarea normelor de integritate academică.

109. În cadrul procedurii prevăzute de prezentul capitol se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile privind competența, conflictul de interese în mediul academic, administrarea probelor, audierea, motivarea, comunicarea, contestarea și revizuirea prevăzute de prezentul Regulament-cadru și de Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

110. Decizia prin care se dispune o măsură prevăzută de prezentul capitol are caracterul unui act administrativ individual defavorabil și poate fi emisă numai după audierea persoanei vizate.

111. Persoana vizată beneficiază de toate garanțiile procedurale prevăzute de prezentul Regulament-cadru și de legislație, inclusiv dreptul la informare, accesul la dosar, prezentarea probelor, audierea și exercitarea căilor de contestare.

112. Retragerea sau anularea unei diplome/unui titlu se dispune de către instituția sau autoritatea competentă să emită actul respectiv.

113. În cazul diplomelor de studii superioare de licență și de master, procedura se examinează de către instituția de învățământ superior emitentă, prin intermediul Comisiei de etică, și se aprobă de către senatul instituției.

114. În cazul titlului științific de doctor și al diplomei de doctor, instituția organizatoare a programului de studii superioare de doctorat examinează cauza și adoptă, în limitele competențelor sale, decizia motivată necesară. Dacă se constată existența temeiurilor pentru retragerea sau anularea titlului ori a diplomei, instituția înaintează Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare materialele justificative și propunerea aferentă, în vederea dispunerii măsurilor ce se impun potrivit cadrului normativ.

115. În cazul titlului științific de doctor habilitat și al diplomei corespunzătoare, procedura se desfășoară cu implicarea instituției care a organizat programul de postdoctorat și a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, iar măsura finală se dispune de către autoritatea competentă, în condițiile prevăzute de Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, de Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004 și de metodologia aprobată de Guvern.

116. În cazul titlurilor științifico-didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar, instituția de învățământ superior examinează cauza prin structurile sale competente, iar măsurile se dispun cu respectarea competențelor senatului instituției și ale Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, în calitate de autoritate de confirmare, în condițiile cadrului normativ.

117. În cazul în care instituția de învățământ superior nu are competența de a dispune direct măsura finală privind diploma sau titlul, aceasta adoptă o decizie motivată de constatare și transmite autorității competente materialele relevante, împreună cu propunerea fundamentată privind măsura ce urmează a fi dispusă.

118. Decizia adoptată în temeiul prezentului capitol trebuie să cuprindă, pe lângă elementele prevăzute la pct. 58, informații privind:

118.1. identificarea exactă a diplomei, a titlului ori a actului administrativ individual vizat;

118.2. descrierea abaterii de integritate academică constatate și demonstrate factologic;

118.3. probele analizate și criteriile de evaluare a acestora;

118.4. analiza legăturii dintre abaterea constatată și acordarea, emiterea ori confirmarea actului academic;

118.5. temeiul juridic al măsurii dispuse;

118.6. descrierea succintă a procedurii administrative urmate, inclusiv investigațiile, probele, audierile și argumentele relevante prezentate de persoana vizată;

118.7. efectele juridice și academice ale măsurii dispuse;

118.8. calea și termenul de contestare.

119. Decizia se comunică persoanei vizate și, după caz, instituțiilor și autorităților competente, inclusiv Ministerului Educației și Cercetării și Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, în condițiile prevăzute de lege.

120. După rămânerea definitivă la nivel instituțional a deciziei sau, după caz, după emiterea actului de către autoritatea competentă, instituția de învățământ superior dispune măsurile necesare pentru executarea acesteia, inclusiv actualizarea registrelor și a evidențelor instituționale, retragerea sau anularea înscrisurilor aferente aflate în competența sa și informarea autorităților ori a structurilor competente implicate în emiterea, confirmarea, evidența sau recunoașterea actului academic.

XI. RAPORTAREA ȘI TRANSPARENȚA PUBLICĂ PRIVIND INTEGRITATEA ACADEMICĂ

121. Instituțiile de învățământ superior elaborează anual un raport privind integritatea academică, care reflectă măsurile de prevenire adoptate, cazurile examinate anonimizate, soluțiile dispuse, sancțiunile aplicate, precum și acțiunile întreprinse sau planificate pentru consolidarea integrității academice la nivel instituțional.

122. Raportul anual prevăzut la pct. 121 se întocmește în baza informațiilor agregate furnizate de către structurile competente ale instituției de învățământ superior, inclusiv Comisia de etică, secretariatul și alte subdiviziuni relevante implicate în gestionarea cazurilor de integritate academică.

123. Rectorul asigură elaborarea și transmiterea raportului anual către Ministerul Educației și Cercetării, în condițiile stabilite de cadrul normativ. Senatul instituției de învățământ superior examinează raportul și, după caz,

dispune măsuri pentru îmbunătățirea cadrului instituțional privind integritatea academică.

124. Raportul anual se transmite Ministerului Educației și Cercetării până la data de 31 martie a anului următor perioadei de raportare, dacă un alt termen nu este stabilit prin metodologia aprobată de către Ministerul Educației și Cercetării.

125. Raportul anual include informații agregate și anonimizate privind:

125.1. activitățile de prevenire, instruire și promovare a integrității academice, desfășurate la nivel instituțional;

125.2. numărul sesizărilor înregistrate și tipologia generală a acestora;

125.3. numărul sesizărilor declarate admisibile, respinse ori rămase nesoluționate la sfârșitul perioadei de raportare;

125.4. categoriile de abateri constatate și distribuția acestora în funcție de gravitate;

125.5. măsurile și sancțiunile aplicate;

125.6. numărul contestațiilor formulate și soluțiile adoptate în privința acestora;

125.7. cazurile în care au fost inițiate proceduri privind retragerea, revocarea sau anularea diplomelor ori a titlurilor;

125.8. principalele vulnerabilități instituționale identificate, precum și măsurile propuse sau implementate pentru remedierea acestora;

125.9. alte informații relevante pentru evaluarea gradului de integritate academică la nivel instituțional.

126. Instituțiile de învățământ superior asigură publicarea, pe site-ul web oficial și prin alte mijloace accesibile, a informațiilor de interes public privind integritatea academică, inclusiv:

126.1. Codul de etică și integritate;

126.2. regulamentele și procedurile instituționale aplicabile în domeniul integrității academice;

126.3. regulile privind elaborarea lucrărilor academice, verificarea originalității și utilizarea instrumentelor digitale și a instrumentelor de inteligență artificială;

126.4. procedura de depunere a sesizărilor;

126.5. drepturile și obligațiile persoanelor implicate în procedurile prevăzute de prezentul Regulament-cadru;

126.6. componența nominală a Comisiei de etică, inclusiv a secretariatului tehnic, funcțiile deținute în cadrul acesteia și, după caz, durata mandatului membrilor;

126.7. datele de contact ale Comisiei de etică, inclusiv adresa electronică, adresa poștală, programul de recepționare a sesizărilor și alte modalități de comunicare instituțională;

126.8. datele de contact instituționale ale membrilor Comisiei de etică, necesare pentru comunicarea în exercitarea atribuțiilor acestora;

126.9. raportul anual privind integritatea academică.

127. Informațiile publicate în temeiul prezentului Regulament-cadru întrunesc criteriile de claritate, accesibilitate și actualitate, fiind formulate într-o manieră care să permită înțelegerea facilă a acestora de către membrii comunității academice și de către publicul interesat.

128. Publicarea informațiilor și a raportului anual se realizează cu respectarea confidențialității, a dreptului la viață privată, a dreptului la apărare și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. În cazul membrilor Comisiei de etică, se publică exclusiv datele de contact instituționale necesare pentru exercitarea atribuțiilor acestora, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

129. Instituțiile de învățământ superior pot publica sinteze de practică instituțională, recomandări, ghiduri și exemple anonimizate de bune practici, în scopul prevenirii abaterilor și al aplicării unitare a normelor de integritate academică.

130. Ministerul Educației și Cercetării stabilește, prin metodologie aprobată prin ordin, formatul, indicatorii și cerințele minime de conținut ale raportului anual prevăzut de prezentul capitol.

XII. MONITORIZAREA APLICĂRII REGULAMENTULUI-CADRU ȘI ROLUL CONSILIULUI DE ETICĂ ȘI MANAGEMENT

131. Ministerul Educației și Cercetării monitorizează aplicarea prezentului Regulament-cadru și evaluează anual respectarea criteriilor de integritate și etică în cadrul instituțiilor de învățământ superior, în condițiile cadrului normativ și ale metodologiei aprobate prin ordin al ministrului.

132. Monitorizarea prevăzută la pct. 131 are ca obiect:

132.1. existența și aplicarea cadrului instituțional privind integritatea academică;

132.2. funcționarea mecanismelor de prevenire, sesizare, examinare, sancționare și raportare;

132.3. respectarea garanțiilor procedurale prevăzute de prezentul Regulament-cadru;

132.4. transparența publică a informațiilor privind integritatea academică;

132.5. măsurile adoptate de către instituțiile de învățământ superior pentru prevenirea și combaterea abaterilor de integritate academică;

132.6. implementarea acțiunilor de remediere dispuse sau asumate la nivel instituțional.

133. Instituțiile de învățământ superior au obligația de a colabora cu Ministerul Educației și Cercetării în procesul de monitorizare și evaluare anuală a măsurilor de integritate academică, inclusiv prin furnizarea, la solicitare, a informațiilor, a documentelor, a registrelor, a rapoartelor și a clarificărilor necesare.

134. Rezultatele evaluării anuale se utilizează în condițiile cadrului normativ și se publică potrivit metodologiei aprobate de către Ministerul Educației și Cercetării.

135. Consiliul de etică și management este structura deliberativă independentă constituită la nivel național care exercită atribuțiile prevăzute de lege și de regulamentul propriu de organizare și funcționare în materia verificării asigurării responsabilității publice a instituțiilor de învățământ superior, inclusiv sub aspectele ce țin de etică și integritate academică.

136. În exercitarea atribuțiilor sale legale, Consiliul de etică și management este în drept:

136.1. să examineze sesizările privind nerespectarea de către instituțiile de învățământ superior ori de către membrii comunității universitare a obligațiilor privind responsabilitatea publică în domeniul integrității și eticii;

136.2. să solicite instituțiilor de învățământ superior informații, documente și clarificări relevante;

136.3. să analizeze modul în care instituțiile de învățământ superior aplică obligațiile privind etica și integritatea academică;

136.4. să monitorizeze măsurile de remediere adoptate ca urmare a constatărilor efectuate în limitele competenței sale;

136.5. să formuleze recomandări și să sesizeze structurile ori autoritățile competente, în condițiile legii.

137. Exercițarea atribuțiilor Consiliului de etică și management nu înlătură competența comisiilor de etică din cadrul instituțiilor de învățământ superior de a examina și de a soluționa cazurile de abateri de integritate academică. Consiliul de etică și management nu substituie analiza de fond realizată de Comisia de etică în cazurile individuale, dar poate interveni în limitele competenței sale legale privind verificarea responsabilității publice, monitorizarea acțiunilor de remediere și sesizarea structurilor ori a autorităților competente.

138. În cazul în care o sesizare aflată în examinarea Consiliului de etică și management vizează și fapte ce fac obiectul unei proceduri instituționale privind

o abatere de integritate academică, instituția de învățământ superior informează Consiliul, la cerere, despre stadiul și soluția procedurii interne, cu respectarea confidențialității și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

139. În cazul în care Consiliul de etică și management constată nerespectarea obligațiilor privind responsabilitatea publică, instituția de învățământ superior are obligația de a întreprinde măsurile de remediere necesare, în termenele și în condițiile prevăzute de lege.

140. Instituțiile de învățământ superior utilizează rezultatele monitorizării și ale evaluării anuale pentru revizuirea politicilor interne, a regulamentelor, a procedurilor, a activităților de prevenire și a mecanismelor instituționale privind integritatea academică.

141. Ministerul Educației și Cercetării și Consiliul de etică și management pot formula recomandări cu caracter general pentru aplicarea unitară a prezentului Regulament-cadru, fără a aduce atingere autonomiei universitare exercitate în limitele legii și fără a diminua standardele minime stabilite prin acesta.

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior este elaborat de Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii de Guvern este elaborat în temeiul art. 107 ¹ alin. (7) din Codul Educației.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>Studiul privind integritatea academică în universitățile din Republica Moldova, realizat de către SC „Magenta Consulting” în noiembrie 2025 indică o vulnerabilitate a sistemului de învățământ superior în fața fenomenelor de plagiat sau fraudă, utilizarea neregulamentară a noilor tehnologii.</p> <p>Analiza comparativă a datelor studiului cu același obiect, elaborat în anul 2024 relevă o tendință de scădere a indicelui de integritate în majoritatea universităților participante în exercițiul sondajului, ceea ce indică faptul că mecanismele interne ale instituțiilor de învățământ sunt insuficiente în prevenirea și combaterea fenomenelor indicate mai sus.</p> <p>Mai mult de atât, mediile academice se confruntă cu o nouă provocare, generată de Inteligența Artificială (IA), studenții utilizând instrumentele de IA pentru elaborarea lucrărilor de cercetare (licență, master, doctorat), dar și în cadrul exercițiilor de activitate academică curentă.</p> <p>Din informațiile generate de către studiu se mai întrevede că, deși există coduri de etică aprobate de către organele abilitate ale instituțiilor de învățământ superior, precum și mecanisme de raportare, ne aflăm în prezența unei protecții ineficiente ale persoanelor care raportează acte inadmisibile în mediul academic superior, dar, în același timp, o cunoaștere precară a procedurilor de raportare.</p> <p>Existența fenomenelor enumerate mai sus, precum și cele de vânzare-cumpărare a tezelor de licență și/sau master, oferirea recompenselor necuvenite, favoritismul determină erodarea calității actului educațional din învățământul superior, ceea ce are efect de domino asupra pieței muncii, securității naționale, economiei și calității vieții fiecărui membru a societății.</p>
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
<p>Regulamentul-cadru introduce elemente inovatoare și obligatorii pentru instituțiile de învățământ superior, beneficiari ai sistemului și terților.</p> <p>Se indică și definesc principiile fundamentale ale integrității academice, după cum urmează: principiile legalității, originalității și onestității intelectuale, citării adecvate și</p>

respectului pentru proprietatea intelectuală, transparenței, responsabilității individuale și instituționale, proporționalității, confidențialității și protecției datelor.

Se definesc noțiuni și se stabilesc abateri pornind de la provocările tehnologice actuale:

- **Utilizarea neautorizată a Inteligenței Artificiale (IA):** folosirea IA generative fără declararea acesteia sau atunci când substituie contribuția intelectuală proprie;

- **Ghostwriting (redactarea prin terți):** cumpărarea, comandarea sau oferta de vânzare a lucrărilor academice (teze, proiecte) pentru utilizare frauduloasă;

- **Autoplagiatul:** reutilizarea substanțială a lucrărilor proprii anterioare fără menționarea lor, în scopul obținerii unei noi evaluări;

- **Falsificarea și fabricarea datelor:** manipularea sau inventarea rezultatelor cercetării care nu au fost obținute prin activitate reală.

În scopul dezvoltării unei culturi a onestității în mediul universitar și eliminării cauzelor ce determină comportamentele academice frauduloase, proiectul prevede **măsuri de prevenție:**

- instruire obligatorie pentru studenții din anul întâi privind integritatea;

- instruire periodice obligatorii pentru cadrele didactice privind identificarea formelor de fraudă academică;

- elaborarea și adoptarea de către instituțiile de învățământ superior a regulilor de utilizare a instrumentelor de inteligență artificială.

Se stabilesc obligații clare pentru asigurarea integrității academice de către subiecții responsabili și beneficiarii sistemului de învățământ superior în activitatea de predare, învățare, evaluare, cercetare și inovare.

Proiectul instituie **mecanisme instituționale de asigurare a integrității academice:**

Comisia de Etică – se reglementează modul de constituire a organului colegial independent și permanent, cu proceduri riguroase de examinare a sesizărilor. Activitatea administrativă a Comisiei este realizată de către secretariat;

Registrul intern de integritate – instituțiile de învățământ superior vor deține o bază de date privind sesizările înregistrate și sancțiunile aplicate;

Mecanisme de protecție - persoanele care raportează încălcări a normelor de integritate academică, cu garantarea confidențialității.

Regulamentul cadru privind integritatea academică din instituțiile învățământului superior stabilește un mecanism de înregistrare, examinare și soluționare a sesizărilor, inclusiv a celor anonime, cu instituirea garanțiilor procedurale.

Totodată, se instituie obligația autorilor de lucrări academice de a asigura originalitatea și onestitatea intelectuală a conținutului furnizat, fiind interzisă expres substituirea contribuției proprii prin asistența externă neautorizată sau nedeclarată în modul prevăzut. Pe cealaltă parte, instituțiile de învățământ, anterior susținerii de către studenți a lucrărilor de licență, master sau doctorat au obligația de a verifica originalitatea lucrărilor cu utilizarea instrumentelor digitale.

Regulamentul instituie norme de clasificare a abaterilor de integritate academică conform criteriului de gravitate și impactului asupra credibilității actului de cercetare, cu stabilirea sancțiunilor. Asigurând principiul proporționalității, măsurile educative și de remediere constituie o prioritate, cu excepția cazurilor de abateri grave, care atrag sancțiuni de anulare a evaluărilor, neadmiterea la susținerea tezelor, exmatricularea studenților și anularea/retragerea diplomelor/titulurilor științifice și științifico-didactice. Totodată, se

instituie sancțiuni și pentru personalul de academic și conducere în cazul admiterii încălcărilor normelor de integritate academică, precum retragerea calității de evaluator ori conducător de doctorat și aplicarea de sancțiuni disciplinare.

Un alt element de noutate al Regulamentului îl constituie instituirea în sarcina instituțiilor de învățământ superior a obligației de elaborare a unui raport de integritate, aprobat de Senat și transmis Ministerului Educației, care să includă statistici anonimizate despre sesizări, tipologia abaterilor, sancțiunile aplicate și măsurile de prevenire implementate. Transparența se asigură prin publicarea obligatorie pe pagina web a universității a codurilor de etică, a componenței comisiei de specialitate și a ghidurilor privind utilizarea inteligenței artificiale, garantând accesul facil al comunității academice la canalele de raportare și la procedurile de control al originalității.

În scopul realizării măsurilor din Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027 până la finele lunii iunie 2026, punctul 3 din proiect prevede că, prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este aplicabil.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Creșterea indicelui integrității în instituțiile de învățământ superior va determina creșterea calității studiilor universitare, precum și a prestigiului universităților naționale, ceea ce urmează să impacteze asupra opțiunilor de studii ale viitorilor studenți din RM, precum și din afară, prin considerarea opțiunii de urmare a studiilor universitare în RM.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu este aplicabil.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Creșterea calității educației din învățământul superior va asigura piața muncii cu specialiști care dețin competențe reale și răspund cerințelor actuale de abilități și cunoaștere, astfel reducând riscurile lipsei de profesionalism în rândul tinerilor specialiști.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
<p>În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a elaborării proiectului Hotărârii de Guvern a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării www.mec.gov.md (https://mec.gov.md/ro/content/anunturi-privind-initierea-elaborarii-deciziilor), compartimentul Transparența decizională, precum și pe pagina web www.particip.gov.md (https://particip.gov.md/index.php/ru/document/stages/anunt-de-initiere/16364).</p> <p>Proiectul a fost avizat de către Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Ministerul Apărării, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Universitatea de Stat din Comrat, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă” din Chișinău și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.</p>
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de Hotărâri de Guvern a fost expertizat la Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Aprobarea prezentului proiect nu va necesita modificarea sau aprobarea altor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ instituțiile de învățământ superior vor aduce regulamentele instituționale în conformitate cu prezentul Regulament-cadru.

Ministru

Dan PERCIUN

SINTEZA OBIECȚIILOR ȘI PROPUNERILOR

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior

Participantul la avizare /expertizare	Nr.	Conținutul obiecției/propunerilor (recomandărilor)	Argumentarea Ministerului Educației și Cercetării
AVIZARE			
Ministerul Afacerilor Interne (nr. 42/1437 din 10 aprilie 2026)	1.1.	<p>La subpct. 4.2. se depistează riscuri de interpretări arbitrare a noțiunii „autoplăgiat” or, lipsa unui procentaj exact sau a unui criteriu calitativ, care să orienteze Comisia de etică să aprecieze „reutilizarea substanțială a unor lucrări proprii anterioare” poate genera luarea unor decizii neuniforme și subiective de către aceasta;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Noțiunea se completează cu propoziția: „Caracterul substanțial se apreciază de către Comisia de etică, în funcție de importanța compartimentelor reutilizate (rezultate, concluzii, discuții) și de proporția textului reprodus.”</p>
	1.2.	<p>La subpct. 4.14., noțiunea „utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale” este explicată în mod superficial, deoarece, în cazul utilizării inteligenței artificiale, este practic imposibil de demonstrat care este contribuția intelectuală proprie a autorului unei lucrări și în ce măsură acesta a utilizat instrumentele de inteligență artificială. La fel, nu este clar cine autorizează utilizarea inteligenței artificiale.</p> <p>În context, se sugerează completarea proiectului regulamentului cu prevederi care să instituie reguli clare pentru utilizarea inteligenței artificiale (de exemplu indicarea tipurilor instrumentelor de inteligență artificială permise, modalitățile de declarare a utilizării acestora, cine acordă permisiunea de utilizare etc.).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul nu se limitează la definiția de la subpct. 4.14, ci include deja un set de prevederi relevante, regăsite la punctele: 11, 13, 14, 23, 64, 72, etc., care stabilesc obligațiile conducătorilor de lucrări, cadrelor didactice, studenților și instituțiilor de învățământ superior, precum și limitele și condițiile de utilizare a instrumentelor digitale și a inteligenței artificiale. Aceste articole prevăd obligația de informare, declarare, respectarea regulilor instituționale și recunoașterea caracterului orientativ al rapoartelor generate de instrumente digitale.</p> <p>În acest sens, apreciem sugestia ca fiind utilă pentru consolidarea cadrului normativ, însă considerăm că proiectul, prin prevederile menționate, oferă deja un fundament suficient, lăsând totodată instituțiilor autonomia de a detalia regulile concrete prin regulamente interne și ghiduri metodologice. Această abordare permite menținerea flexibilității necesare într-un domeniu aflat în continuă</p>

		evoluție, evitând supra-reglementarea și asigurând adaptabilitatea la noile tehnologii.
1.3.	La capitolul II, pct. 9 se propune următoarea redacție, care corespunde prevederilor Legii integrității nr. 82/2017: „9. Rectorul garantează respectarea obligațiilor instituției în domeniul integrității academice, funcționarea efectivă a mecanismelor prevăzute de prezentul Regulament-cadru și executarea măsurilor și deciziilor adoptate în condițiile acestuia și ale regulamentelor instituționale, asigurând integritatea instituțională prin cultivarea, controlul și consolidarea integrității profesionale a personalului, precum și aplicarea principiului toleranței zero față de incidentele de integritate”.	Se acceptă.
1.4.	La pct. 10 se propune specificarea și completarea după sintagma „la nivelul programelor de studii” cu „de licență și de master”. Prin urmare, ar fi necesar de inclus o prevedere aparte sau o precizare despre faptul că Școala doctorală ar asigura aplicarea normelor de integritate la nivel de studii superioare de doctorat, reieșind din caracterul autonom pe care îl are. În aceeași ordine de idei, trebuie de făcut mențiunea în cazul revistelor științifice, că aplicarea normelor de integritate academică ar fi asigurată de structura responsabilă de cercetări științifice.	Se acceptă.
1.5.	La capitolul IV se impune indicarea expresă a actului administrativ, prin care se constituie Comisia de etică, întrucât lipsa acestei precizări poate genera incertitudini privind temeiul legal de constituire și funcționare a acesteia. Totodată, se consideră necesară reglementarea exhaustivă a atribuțiilor Comisiei de etică, întrucât acestea nu se regăsesc în cadrul proiectului	Nu se acceptă. Conform prevederilor art. 107 ¹ alin. (3) lit. f) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, instituțiile de învățământ superior asigură integritatea academică prin crearea unor comisii de etică independente, responsabile cu investigarea și soluționarea cazurilor de abateri de integritate academică. Prin urmare, temeiul legal al constituirii Comisiei de etică este deja stabilit prin lege și nu poate genera incertitudini. Totodată, forma actului juridic de desemnare a Comisiei de etică, precum și detalierea atribuțiilor acesteia, vor putea fi dezvoltate prin cadrul normativ subsecvent, adoptat la nivel instituțional. Această abordare permite menținerea coerenței cu legislația în vigoare și oferă flexibilitatea necesară pentru adaptarea la specificul fiecărei instituții de învățământ superior.
1.6.	La pct. 34, autorul stabilește că Comisia de etică examinează cazurile în ședințe legal constituite. Astfel, nu este clar rolul cuvintelor „legal constituite”	Se acceptă.

	<p>or, acestea nu dau plus valoare normei, întrucât este injustă situația în care poate fi convocată o ședință în mod ilegal astfel, se prezumă că membrii Comisiei sunt de bună credință. Comisia trebuie să fie instituită printr-un act normativ, iar activitatea acesteia printr-un regulament care să reglementeze când și în ce condiții se întrunește Comisia sau direct în prezentul proiect de regulament. Prin urmare, se propune excluderea cuvintelor „legal constituite” ca fiind inutile.</p>	
1.7.	<p>Cu privire la pct. 43 se propune, după cuvintele „clare, concrete și verificabile” completarea cu textul „conform criteriilor stabilite la subpct. 42.2 – 42.5.”. Această propunere derivă din faptul că pct. 42 stabilește expres ce informații trebuie să conțină o sesizare. Respectiv, în cazul sesizării autonome, diferența ar trebui să se rezume doar la faptul că aceasta nu conține datele de identificare a persoanei care a depus-o, iar trimiterea la subpunctele 42.2. – 42.5. facilitează aplicabilitatea prezentei norme prin indicarea concretă a informațiilor relevante ce trebuie să le conțină sesizarea anonimă.</p>	Se acceptă
1.8.	<p>La pct. 46 subpct. 46.3. este stabilit că Comisia de etică examinează preliminar sesizările în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrare și are ca obiect verificarea existenței unui minim de date și indici care justifică examinarea în fond a acesteia. Respectiv, se atrage atenția că nu este clar la care minim de date și indici face referire autorul în prezenta normă or, Regulamentul nu prevede acești indici expres în proiect, fapt pentru care subpunctul dat necesită a fi revizuit.</p>	<p>Se acceptă. A fost completat prin trimitere la subpct. 42.2–42.5</p>
1.9.	<p>Pct. 48 prevede că în cazul declarării admisibilității sesizării, persoana vizată este informată în scris, în termen de 5 zile lucrătoare de la adoptarea deciziei de admisibilitate, cu privire la: obiectul sesizării, faptele imputate, principalele probe existente la acel moment, drepturile sale procedurale, termenul în care poate prezenta explicații și probe.</p> <p>La acest aspect, este important de menționat că pe lângă persoana vizată în sesizare, este obligatoriu de a fi informată și persoana care a depus sesizarea, acesta fiind un drept fundamental al acesteia. De altfel există riscul ca prezentul drept să fie încălcat.</p> <p>În acest context, pct. 48 necesită a fi ajustat și completat cu prevederile de rigoare în acest sens.</p> <p>Tot la acest subiect este injustă situația cu privire la procedura la care face trimitere autorul, cu atât mai mult că la pct. 49 unde sunt stabilite drepturile persoanei vizate în cadrul sesizării, aceasta are dreptul la asistența unui avocat sau a altei persoane în condițiile regulamentului instituțional.</p> <p>Astfel, urmează a fi stabilit cu certitudine despre care procedură este vorba în cadrul acestor norme. Or, în această situație, cuvântul „procedurale” este inutil.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Persoana care a depus sesizarea este informată în toate cazurile când se decide inadmisibilitatea și pe parcursul examinării este în drept să își valorifice dreptul de a se implica activ la examinarea sesizării. Concomitent, scopul pct. 47 este de a institui dreptul la informare al persoanei vizate.</p> <p>Prevederile privind asistența unui avocat au fost completate și concretizate.</p>

	<p>1.10. La pct. 67 se propune ajustarea sintagmei „Studentii de la ciclurile Licență, Master și Doctorat...” în „Studentii de la programele de studii superioare de licență, masterat, doctorat și alte persoane, autori ai lucrărilor academice” ca să includă și personalul didactic, didactico-științific și alții care publică articole științifice sau sunt implicate la elaborarea de lucrări academice publicate sau editate în cadrul instituției.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>1.11. La pct. 83 se sugerează reexaminarea utilizării sintagmei „măsurile administrative”, întrucât legislația națională nu consacră această categorie ca formă distinctă de măsuri sancționatorii or, măsurile administrative pot fi considerate drept măsuri disciplinare. Mai mult, la pct. 90 sunt enumerate formele de răspundere, fără indicarea răspunderii administrative.</p>	<p>Nu se acceptă. Menționăm că intenția proiectului nu a fost aceea de a consacra „măsurile administrative” ca formă distinctă de răspundere juridică, ci de a conferi un sens uzual acestui termen, înțeles ca ansamblu de acțiuni de natură managerială, organizatorică sau instituțională, pe care o instituție de învățământ superior le poate adopta pentru asigurarea integrității academice. Aceste măsuri nu se suprapun cu măsurile disciplinare și nu au rol sancționator, ci vizează buna funcționare a proceselor interne și prevenirea abaterilor.</p>
	<p>1.12. La pct. 90 se constată că legislația contravențională și penală nu reglementează o componentă distinctă privind cumpărarea, vânzarea sau punerea la dispoziție a lucrărilor academice. În aceste condiții, se recomandă formularea pct. 90, astfel încât acesta să fie corelat cu cadrul juridic existent, pentru a evita instituirea unor obligații de sesizare în lipsa unui temei juridic clar privind răspunderea pentru asemenea fapte.</p>	<p>Nu se acceptă. Textul proiectului stabilește obligația instituției de învățământ superior de a sesiza autoritățile competente „în condițiile legii”, atunci când există indicii privind săvârșirea unor fapte ce pot atrage răspundere contravențională, civilă, disciplinară sau penală. Această formulare nu instituie obligații de sesizare în lipsa unui temei juridic, ci face trimitere expresă la cadrul normativ aplicabil. Totodată, chiar dacă legislația contravențională și penală nu reglementează distinct faptele de cumpărare, vânzare sau punere la dispoziție a lucrărilor academice, acestea pot fi încadrate, după caz, în alte forme de răspundere juridică. Prin urmare, menținerea prevederii în forma actuală asigură coerența cu legislația existentă și permite instituțiilor să acționeze responsabil, sesizând autoritățile</p>

		competente atunci când există suspiciuni de abateri.
1.13.	La capitolul IX se consideră indispensabilă clarificarea faptului dacă, în cadrul procedurii de contestare a deciziilor urmează a fi aplicate exigențele Codului administrativ nr. 116/2018 or, în acest caz sunt suficiente referințele de rigoare la codul prenotat. Mai mult, având în vedere că proiectul regulamentului urmează a fi aprobat prin hotărâre de Guvern, există riscul apariției unor conflicte de norme juridice între prevederile proiectului și actul normativ cu forță juridică superioară.	Se acceptă. A fost completat pct. 96.
1.14.	Este imperativă reformularea pct. 108 și 109, deoarece drepturile dobândite în mod legal și care au intrat în circuitul juridic nu trebuie să fie supuse căilor de atac sau unor proceduri de verificare ulterioară. Or, diplomele de studii și titlurile conferite, odată emise se consideră a fi legitime, ceea ce prezumă existența unor drepturi protejate și recunoscute de autoritățile competente. În asemenea circumstanțe, nu se susține aplicarea retroactivă a normelor juridice în privința diplomelor emise și titlurilor conferite.	Nu se acceptă. Considerăm că sugestia nu poate fi acceptată, întrucât reglementarea actuală este în deplină concordanță cu prevederile art. 107 ¹ alin. (5) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, care stipulează expres că diplomele de studii, titlurile științifice și științifico-didactice obținute prin încălcarea integrității academice pot fi anulate, indiferent de data obținerii acestora, cu respectarea procedurilor prevăzute de cadrul normativ și a dreptului la apărare. Prin urmare, textul proiectului nu instituie o aplicare retroactivă a normelor juridice, ci transpune obligația legală de a asigura integritatea academică și de a sancționa abaterile grave, chiar dacă acestea sunt descoperite ulterior. Menținerea acestei prevederi este esențială pentru protejarea valorii actelor academice și pentru garantarea încrederii publice în diplomele și titlurile conferite.
1.15	Un alt aspect omis de proiect vizează absența unor reglementări speciale pentru examinarea cazurilor ce implică lucrări sau informații cu grad de secretizare. Având în vedere specificul anumitor domenii (inclusiv cele din sfera securității și ordinii publice), regulamentul-cadru ar trebui să conțină prevederi adaptate acestor situații, inclusiv sub aspectul accesului la informații, al protecției datelor și al modului de examinare.	Nu se acceptă. Reglementările specifice privind accesul la informații clasificate, protecția datelor și procedurile de examinare a lucrărilor cu grad de secretizare sunt deja prevăzute în cadrul normativ special aplicabil acestor domenii și urmează a fi respectate de instituțiile competente.

			În acest sens, considerăm că includerea unor prevederi în prezentul regulament-cadru ar depăși obiectul său și ar putea genera suprapuneri sau contradicții cu legislația specială. Instituțiile de învățământ superior care activează în domenii cu grad de secretizare vor putea adopta, prin regulamente interne, măsuri adaptate contextului lor particular, în conformitate cu legislația națională aplicabilă.
	1.16.	Pe întreg parcursul Regulamentului, autorul utilizează cuvintele „cel puțin”, cu privire la obligații, drepturi și alte aspecte. Astfel se atestă că utilizarea acestora generează un grad de incertitudine normativă, sugerând existența unor criterii adiționale nereglementate în Regulament, fapt ce contravine principiului securității juridice și al transparenței.	Se acceptă.
	1.17.	Cu referire la pct. 22 se consideră necesară excluderea cuvântului „nepotism”, întrucât acesta nu este definit de cadrul normativ ce reglementează domeniul integrității și nu are claritate juridică.	Se acceptă.
	1.18.	Într-o altă ordine de idei, se menționează că în nota de fundamentare lipsește justificarea termenului de intrare în vigoare a actului amendat or, potrivit art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, acestea intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă data doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.	Se acceptă.
Ministerul Sănătății (nr. 19/1300 din 10 aprilie 2026)	2.1.	Comunică lipsa propunerilor și obiecțiilor la proiectul dat.	Se ia act.
Ministerul Culturii (nr. 03/1-09/1152 din 15.04.2026)	3.1.	Se completează cu punctul 4.15 cu următorul cuprins: „Abuz de autoritate pedagogică – utilizarea poziției ierarhice sau a prestigiului profesional pentru a exercita presiuni psihologice, umilire publică sau constrângere asupra studentului, viciind climatul academic”. Argumentare: Includerea definiției „Abuzului de autoritate pedagogică” este esențială pentru a extinde sfera integrității academice dincolo de fraudă	Nu se acceptă din considerentul că nu constituie obiect de reglementare al proiectului. Regulamentul-cadru privind integritatea academică are ca obiect de reglementare cadrul general și standardele minime obligatorii privind principiile integrității academice, responsabilitățile instituțiilor de învățământ

	<p>intelectuală, acoperind și dimensiunea etică a relațiilor interumane în mediul universitar. Este imperativ ca Regulamentul-cadru să interzică explicit hărțuirea sub orice formă și să reglementeze transparența în evaluările subiective (specifice artelor).</p>	<p>superior și ale membrilor comunității academice, activitățile de prevenire a abaterilor de integritate academică, mecanismele instituționale de asigurare a integrității, procedurile de sesizare, constatare, examinare și soluționare a cazurilor de abatere de integritate academică, sancțiunile aplicabile, obligațiile privind originalitatea lucrărilor academice, raportarea și monitorizarea, precum și procedurile de retragere, revocare și anulare a diplomelor și a titlurilor obținute prin încălcarea normelor de integritate academică. Dimensiunea relațiilor interpersonale și a conduitei etice în raporturile de putere dintre cadre didactice și studenți este reglementată prin alte acte normative (Codul educației, Codul muncii, Codul de etică, legislația privind nediscriminarea și hărțuirea). Includerea acestei noțiuni ar genera suprapuneri și posibile contradicții cu legislația specială, depășind obiectul regulamentului. Instituțiile au libertatea de a detalia asemenea norme în regulamente interne, dar nu pot fi consacrate în cadrul general de integritate academică.</p>
3.2.	<p>Se completează cu punctul 41 cu următorul cuprins: „Instituțiile de învățământ superior vor implementa mecanisme de evaluare etapizată și susținere intermediară a lucrărilor de finalizare a studiilor, pentru a monitoriza progresul autentic și a preveni fenomenul de ghostwriting”.</p> <p>Argumentare: Implementarea mecanismelor de evaluare etapizată în cadrul este necesară pentru a asigura monitorizarea progresului autentic al studentului și a preveni eficient fenomenul de ghostwriting prin verificarea constantă a procesului de elaborare a lucrărilor de finalizare a studiilor.</p>	<p>Se acceptă. Prevederea a fost completată la pct. 23.4.</p>
3.3.	<p>La punctul 64, după cuvintele „cu respectarea obligației de declarare” se completează cu cuvintele „explicită a instrumentului și a ponderii contribuției acestuia”, iar textul „Aceste instrumente nu pot substitui contribuția intelectuală proprie a autorului și nu pot justifica prezentarea ca originale a unor conținuturi generate, preluate sau reformulate în mod incompatibil cu normele de integritate</p>	<p>Se acceptă parțial. Sunt reglementate în Standardele antiplagiat în instituțiile de învățământ superior, aprobate prin ordinul ministrului educației și cercetării nr. 914/2026¹.</p>

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=154437&lang=ro

	<p>academică” se substituie cu textul „Se interzice utilizarea IA pentru substituirea integrală a contribuției intelectuale proprii”.</p> <p>Argumentare: Reglementarea riguroasă a procedurilor de finalizare a studiilor este esențială pentru a garanta o contribuție originală și autentică, asigurând astfel un filtru final de integritate care previne validarea oricărei forme de fraudă academică înainte de conferirea gradului de doctor. Recomandăm includerea unei anexe sau a unui punct care să detalieze utilizările permise (ex: corectură gramaticală, organizarea ideilor) vs. cele interzise (ex: generarea integrală de capitole, fabricarea de date/referințe).</p>	<p>Reglementarea detaliată a utilizărilor permise și interzise (corectură, generare de capitole etc.) sunt realizate prin Standardele antiplagiat aplicabile instituțiilor de învățământ superior, pentru a evita fragmentarea normativă și pentru a menține coerența cadrului legislativ. Această abordare asigură flexibilitatea necesară adaptării la evoluția tehnologică și previne riscul de supra-reglementare într-un domeniu aflat în continuă schimbare.</p>
3.4.	<p>Se completează cu punctul 80.8 cu următorul cuprins: „hărțuirea sub orice formă, abuzul de putere și lipsa transparenței în evaluările subiective”.</p> <p>Argumentare: Este necesară o distincție clară între critica constructivă de specialitate (necesară performanței) și atacul la demnitatea studentului, umilirea publică sau utilizarea poziției ierarhice pentru a intimida. Această completare va servi drept reper pentru toate instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, oferind o bază legală pentru eliminarea comportamentelor toxice care, deși nedeclarate, afectează performanța și sănătatea mentală a studenților în diverse domenii de formare profesională.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu constituie obiect de reglementare al acestui proiect. Aspectele ce țin de hărțuire, abuz de putere și transparența evaluărilor sunt reglementate prin Codul de etică, prin legislația muncii și a egalității de șanse. Includerea acestor stipulări în prezentul regulament ar depăși scopul actului și ar crea suprapuneri normative. Instituțiile au obligația legală de a adopta politici interne împotriva hărțuirii și discriminării, ceea ce oferă cadrul adecvat pentru sancționarea acestor comportamente.</p>
3.5.	<p>La punctul 106 după cuvintele „în condițiile legii.” se completează cu textul „Decizia finală de retragere a diplomelor de studii superioare se emite de către instituție, cu avizul consultativ al Ministerului Educației și Cercetării”.</p> <p>Argumentare: Proiectul prevede sancționarea tutorilor/conducătorilor prin retragerea calității de conducător în caz de fraudă. Considerăm că, pentru o mai mare rigoare juridică, decizia finală de retragere a diplomelor ar trebui să beneficieze de avizul/aprobarea Ministerului de resort, pentru a asigura o protecție suplimentară împotriva eventualelor vicii de procedură la nivel local.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Introducerea unui aviz consultativ al Ministerului Educației și Cercetării nu ar aduce valoare juridică suplimentară, ci ar crea un mecanism birocratic redundant. Actuala reglementare asigură rigoare procedurală suficientă, întrucât deciziile Senatului sunt supuse controlului de legalitate și pot fi contestate conform Codului administrativ. Menținerea competenței la nivel instituțional garantează responsabilitatea directă și respectarea procedurilor legale.</p>
3.6.	<p>De asemenea, se propune crearea unui sistem de verificare a plagiatului la nivel național, cu o bază de date comună. Totodată menționăm că, proiectul de Regulament-cadru trebuie să ofere garanții nu doar împotriva plagiatului în lucrările studențești, ci și pentru protecția creației intelectuale a personalului academic, materializată în curricule, fișe de disciplină și suporturi de curs.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Un astfel de sistem a fost creat.</p>

		Publicarea obligatorie pe site-urile instituționale a curriculumelor și fișelor de disciplină (conforme cu standardele de transparență) facilitează adesea preluarea integrală a conceptelor originale de către entități terțe, fără consimțământul autorului. În domeniul artelor, unde structura unui curs reflectă adesea o metodologie proprie, originală, acest fenomen constituie o încălcare a integrității academice la nivel de sistem.	
	3.7.	Prin urmare se propune includerea unor reglementări ce ar viza protecția proprietății intelectuale asupra resurselor educaționale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Astfel, orice preluare, adaptare sau utilizare a acestor materiale de către alte instituții sau persoane terțe trebuie permisă exclusiv cu respectarea dreptului la paternitate, prin menționarea explicită a autorului și a instituției de origine. De asemenea, utilizarea datelor cu caracter personal și a materialelor didactice încărcate pe situri pentru antrenarea modelelor de Inteligență Artificială (fără acordul autorului) trebuie recunoscută ca o vulnerabilitate de integritate. Totodată, recomandăm includerea unei prevederi care să permită/oblige instituțiile să folosească elemente de identificare (mărci de apă digitale sau clauze de copyright) pe toate documentele strategice și didactice publicate online.	Nu se acceptă. Protecția proprietății intelectuale asupra resurselor educaționale este deja reglementată prin Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe. În acest sens, instituțiile de învățământ superior au obligația de a respecta drepturile autorilor. Aspectele privind utilizarea materialelor didactice pentru antrenarea modelelor de inteligență artificială vor putea fi reglementate prin ghiduri metodologice și standarde interne, pentru a evita suprapunerea cu legislația specială.
Ministerul Apărării	4.1.	Prevederile Regulamentului-cadru depășesc cadrul normativ superior aplicabil. În conformitate cu art. 76 alin. (1) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, „petițiile anonime sau cele depuse fără indicarea adresei poștale ori electronice a petiționarului nu se examinează”. În acest context, utilizarea la pct. 43, precum și pe parcursul întregului text al Regulamentului-cadru, a termenului „sesizare anonimă” ridică serioase probleme de compatibilitate juridică, având în vedere similitudinea evidentă a acestuia cu noțiunea de „petiție anonimă”. Menținerea unei asemenea reglementări este susceptibilă să genereze incertitudine juridică, interpretări contradictorii, litigii și dificultăți practice de aplicare, în special în condițiile în care instituțiile de învățământ nu dispun nici de competențe suficiente, nici de resurse umane specializate pentru investigarea și gestionarea eficientă a unor asemenea cazuri.	Nu se acceptă. Regulamentul-cadru are ca obiect de reglementare integritatea academică, iar sesizările anonime sunt un instrument distinct de petițiile anonime reglementate de Codul administrativ. Ele nu produc efecte juridice directe, ci pot constitui informații preliminare (indicii) pentru Comisia de etică. Procedura include o etapă de admisibilitate, în cadrul căreia sesizările anonime sunt analizate preliminar și nu pot fi examinate în fond în lipsa unor date și elemente verificabile. Astfel se elimină riscul de abuz și se respectă principiul securității juridice. În plus, legislația consacră protecția persoanelor care semnalează abateri. Menținerea acestei reglementări este necesară pentru a permite instituțiilor să prevină și să investigheze abaterile de integritate, consolidând climatul academic și încrederea publică în mecanismele interne.

	<p>4.2.</p>	<p>Extinderea aplicabilității Regulamentului-cadru asupra tuturor ciclurilor de studii, de la licență până la doctorat, nu apare ca fiind suficient fundamentată și nici oportună din perspectiva diferențelor obiective dintre finalitățile, specificul și nivelul de maturitate academică aferente fiecărui ciclu de studii.</p> <p>În mod particular, aplicarea unor exigențe sporite la nivelul studiilor superioare de licență poate produce efecte contrare celor urmărite, inclusiv descurajarea accesului la studii și accentuarea tendinței de migrare a tinerilor în străinătate, cu riscul nerevenirii acestora în țară după finalizarea studiilor. Chiar în lipsa unor date statistice sectoriale deținute de Ministerul Apărării, acest risc nu poate fi ignorat în procesul de elaborare a politicilor publice în domeniul educației.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pragul minim unificat privind indicii de similitudine admisibili pentru tezele de licență, master și doctorat, este stabilit diferențiat după ciclul de studii și domeniul de formare profesională și este reglementat în Standardele antiplagiat în instituțiile de învățământ superior, aprobate prin ordinul ministrului educației și cercetării nr. 914/2026.</p> <p>Prezentul Regulament-cadru are ca obiect de reglementare stabilirea unor exigențe minime de integritate academică, aplicabile uniform la toate ciclurile de studii (licență, masterat, doctorat). Aceste norme nu introduc cerințe disproporționate, ci stabilesc un standard comun de bază, indispensabil pentru credibilitatea sistemului educațional.</p> <p>În plus, regulamentul prevede mecanisme de admisibilitate și individualizare a procedurilor, ceea ce permite adaptarea la nivelul de maturitate academică al fiecărui ciclu. Pentru activitățile de doctorat, exigențele sporite vor fi reglementate prin acte normative specifice, astfel încât să se evite supra-reglementarea la nivelul licenței și masteratului.</p> <p>Mentținerea aplicabilității generale asigură coerența cadrului normativ, previne fragmentarea regulilor de integritate și garantează că principiile fundamentale (onestitate, responsabilitate, transparență) sunt respectate de toți participanții la procesul educațional, indiferent de nivelul studiilor.</p>
	<p>4.3.</p>	<p>Obiectivul declarat de prevenire a unor fenomene precum vânzarea-cumpărarea tezelor de licență și/sau de master, oferirea de recompense necuvenite, favoritismul și alte practici similare este, în sine, legitim. Totuși, modalitatea propusă de reglementare riscă, în practică, să nu diminueze aceste fenomene, ci să le transforme în forme mai greu de identificat și de probat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Regulamentul-cadru are ca obiect de reglementare consolidarea unor norme de integritate academică, menite să prevină fenomene precum vânzarea sau cumpărarea lucrărilor de licență și master, favoritismul sau</p>

	<p>Astfel, înăsprirea cerințelor, în lipsa unor mecanisme realiste și aplicabile de control, poate conduce la creșterea cererii pentru servicii ilegale de fraudare academică, inclusiv la majorarea costurilor acestora, fără a elimina cauzele reale ale problemei. În consecință, există riscul ca proiectul să genereze efecte doar aparent preventive, fără un impact substanțial în reducerea practicilor vizate.</p>	<p>alte practici similare. Menținerea prevederilor actuale este esențială pentru a crea un cadru coerent și predictibil, care să descurajeze fraudele academice și să consolideze încrederea publică în diplomele și titlurile conferite.</p> <p>Riscurile invocate de către autorii obiecției sunt ipotetice și nu constituie un temei suficient pentru a renunța la reglementare. Dimpotrivă, considerăm că absența unor norme clare ar perpetua fenomenul și ar diminua capacitatea instituțiilor de a interveni.</p>
<p>4.4.</p>	<p>Instituirea comisiilor de etică, a registrelor interne de integritate, precum și obligativitatea elaborării rapoartelor de integritate și transmiterii acestora către Ministerul Educației și Cercetării, inclusiv cu date statistice anonimizate privind sesizările, tipologia abaterilor, sancțiunile aplicate și măsurile de prevenire implementate, constituie obligații administrative suplimentare cu impact direct asupra activității instituțiilor de învățământ superior.</p> <p>În condițiile în care, potrivit pct. 4.2 din Nota de fundamentare, asemenea activități nu sunt însoțite de remunerarea corespunzătoare, rezultă că sarcini suplimentare semnificative sunt transferate asupra personalului academic și administrativ fără acoperire instituțională adecvată. O asemenea abordare este de natură să accentueze birocratizarea excesivă, să consume resurse de timp și să afecteze negativ exercitarea funcțiilor de bază ale cadrelor didactice, respectiv activitatea de predare, evaluare și formare profesională.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Instituirea comisiilor de etică, a registrelor interne și a rapoartelor de integritate reprezintă instrumente indispensabile pentru prevenirea și monitorizarea abaterilor. Aceste obligații nu constituie „sarcini suplimentare excesive”, ci fac parte din responsabilitatea publică a instituțiilor de învățământ superior de a garanta calitatea și credibilitatea procesului educațional.</p> <p>Consecințele descrise în obiecție – birocratizare excesivă, consum disproporționat de resurse și afectarea activității didactice – sunt prezentate într-o manieră alarmistă și nu reflectă realitatea aplicării practice. Regulamentul nu impune sarcini imposibil de realizat, ci stabilește standarde minime de transparență și responsabilitate, adaptabile prin regulamente interne.</p> <p>Mai mult, prevenirea abaterilor este întotdeauna mai puțin costisitoare decât remedierea lor. Prin urmare, aceste măsuri nu doar că sunt necesare, ci și avantajoase pe termen lung, reducând presiunea administrativă și juridică asupra instituțiilor atunci când apar situații de fraudă academică.</p>

<p>4.5.</p>	<p>Proiectul comportă și riscuri de ordin juridic în partea ce vizează identificarea și detectarea utilizării instrumentelor de inteligență artificială. La moment, asemenea instrumente nu beneficiază de o consacrare juridică clară nici la nivel național, nici la nivel instituțional, iar gradul lor de fiabilitate rămâne discutabil.</p> <p>În lipsa unui temei normativ clar și a unor standarde general acceptate privind utilizarea acestora, includerea lor implicită sau explicită în procesul de constatare a abaterilor poate genera contestări, interpretări arbitrare și litigii. Din această perspectivă, regulamentul ar trebui să pună accent prioritar pe mecanisme de verificare umană, inclusiv prin susținerea orală a lucrărilor, colocvii, întrebări suplimentare și alte forme directe de confirmare a ideilor personale și a nivelului real de cunoaștere.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul Regulamentului-cadru prevede expres:</p> <p>„ (...) 72. Rapoartele de similitudine și alte rezultate generate prin instrumente digitale, sisteme informatice sau instrumente de inteligență artificială au caracter orientativ și servesc exclusiv drept suport pentru analiza academică. Valorile procentuale, scorurile și estimările generate de asemenea instrumente nu produc prin ele însele efecte juridice și nu pot fundamenta, în mod autonom, constatarea unei abateri de integritate academică.</p> <p>73. La evaluarea originalității lucrărilor academice, nu sunt permise:</p> <p>73.1. stabilirea unor praguri procentuale care să producă, prin efect propriu, constatarea unei abateri de integritate academică;</p> <p>73.2. constatarea unei încălcări a integrității academice exclusiv pe baza detectării utilizării inteligenței artificiale;</p> <p>73.3. aplicarea unei sancțiuni distincte pentru utilizarea inteligenței artificiale, în lipsa unei încălcări concrete a normelor de integritate academică. (...)”</p>
<p>4.6.</p>	<p>Suplimentar, având în vedere specificul instituțiilor de învățământ în domeniul militariei, în cadrul cărora procesul educațional și activitatea de cercetare implică frecvent utilizarea unor informații cu caracter militar, operațional ori de securitate, cu accesibilitate limitată, considerăm necesară completarea proiectului Regulamentului-cadru cu prevederi exprese privind protecția informațiilor sensibile.</p> <p>În acest sens, se propune completarea pct. 4 cu subpunctele 4.15 și 4.16, cu următorul cuprins:</p> <p>„4.15. Divulgarea neautorizată a informațiilor restricționate – dezvăluirea, publicarea sau transmiterea către terți a informațiilor cu caracter militar, a informațiilor secrete ori a celor supuse unui regim special de protecție, în cadrul activităților academice desfășurate în instituțiile de învățământ în domeniul militariei sau de securitate.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reglementările specifice privind accesul la informații clasificate, protecția datelor și procedurile de examinare a lucrărilor cu grad de secretizare sunt deja prevăzute în cadrul normativ special aplicabil acestor domenii și urmează a fi respectate de instituțiile competente.</p> <p>În acest sens, considerăm că includerea unor prevederi în prezentul regulament-cadru ar depăși obiectul său și ar putea genera suprapuneri sau contradicții cu legislația specială. Instituțiile de învățământ superior care activează în domenii cu grad de secretizare</p>

	<p>4.16. Utilizarea neautorizată a informațiilor restricționate – folosirea, în lucrări academice sau publicații, a datelor, documentelor ori informațiilor obținute fără autorizarea corespunzătoare sau cu încălcarea regimului de protecție aplicabil.”</p> <p>Totodată, deși proiectul Regulamentului-cadru consacră deja principii precum responsabilitatea și confidențialitatea, apreciem drept necesară reglementarea distinctă a principiului securității informaționale, prin completarea pct. 5 cu subpunctul 5.10, cu următorul cuprins:</p> <p>„5.10. Securitatea informațională – protecția informațiilor clasificate în cadrul tuturor activităților academice, inclusiv al cercetării, publicațiilor și lucrărilor de cercetare.”</p> <p>În considerarea faptului că proiectul Regulamentului-cadru prevede verificarea originalității lucrărilor, fără a reglementa expres și verificarea riscurilor de securitate asociate conținutului acestora, se propune completarea pct. 13 cu subpunctul 13.6, cu următorul cuprins:</p> <p>„13.6. să verifice conformitatea lucrărilor academice cu regimul de protecție a informațiilor clasificate, restricționate sau cu acces limitat.”</p> <p>De asemenea, întrucât proiectul stabilește obligații privind integritatea și onestitatea academică, fără a reglementa în mod expres responsabilitatea aferentă utilizării informațiilor sensibile, considerăm oportună completarea pct. 14 cu subpunctul 14.8, cu următorul cuprins:</p> <p>„14.8. să respecte regimul de protecție a informațiilor în cadrul activităților academice, inclusiv prin interzicerea divulgării datelor cu caracter militar ori ce țin de securitatea națională.”</p> <p>Totodată, ținând seama de faptul că, în contexte militare, utilizarea instrumentelor de inteligență artificială este susceptibilă unor restricții suplimentare, în special sub aspectul procesării datelor restricționate, clasificate ori secrete, se propune completarea pct. 21 cu o prevedere nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>„În contexte militare, utilizarea instrumentelor de inteligență artificială este supusă restricțiilor suplimentare privind procesarea informațiilor clasificate, restricționate sau secrete.”</p> <p>În aceeași ordine de idei, având în vedere că proiectul Regulamentului-cadru prevede verificarea originalității lucrărilor prin intermediul instrumentelor digitale, considerăm necesară completarea pct. 61 cu o prevedere nouă, cu următorul cuprins:</p>	<p>vor putea adopta, prin regulamente interne, măsuri adaptate contextului lor particular, în conformitate cu legislația națională aplicabilă.</p>
--	---	--

		„Lucrările academice cu caracter militar sunt supuse unei duble verificări: sub aspectul originalității și sub aspectul conformității cu regimul de protecție a informațiilor.”	
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	5.1.	Nu are obiecții și susține proiectul.	Se ia act
Universitatea de Stat din Comrat	6.1.	Susține acest proiect și subliniază importanța și actualitatea acestuia pentru dezvoltarea îmbunătățirea sistemului de învățământ superior.	Se ia act.
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	7.1.	Considerăm că reglementarea utilizării IA este cea mai mare provocare actuală, iar proiectul necesită o claritate sporită în acest sens pentru a evita interpretările subiective.	Nu se acceptă. Opinia MEC a fost reflectată la pct. 1.2, 3.3 și 4.5.
	7.2.	Solicităm crearea unui sistem de verificare a plagiatului la nivel național, cu o bază de date comună. Statul ar trebui să recomande software-uri omologate și, esențial, să asigure finanțarea licențelor pentru instituțiile de învățământ superior, garantând astfel un standard de control egal pentru toți studenții din țară.	Se acceptă. Un astfel de sistem a fost introdus.
	7.3.	Proiectul prevede sancționarea tutorilor/conducătorilor prin retragerea calității de conducător în caz de fraudă. Considerăm că, pentru o mai mare rigoare juridică, decizia finală de retragere a diplomelor ar trebui să beneficieze de avizul/aprobarea Ministerului de resort, pentru a asigura o protecție suplimentară împotriva eventualelor vicii de procedură la nivel local.	Nu se acceptă. Opinia MEC a fost reflectată la pct. 3.5.
	7.4.	Recunoaștem dificultatea monitorizării fenomenului de ghostwriting (redactarea prin terți). În loc de o interdicție pur formală, propunem ca Regulamentul-cadru să pună accent pe evaluarea continuă și susținerea orală/intermediară a lucrărilor. Numai prin monitorizarea progresului etapizat al studentului se poate verifica autenticitatea contribuției intelectuale.	Se acceptă
	7.5.	Solicităm includerea unor norme privind prevenirea abuzului de putere și a conflictului de interese în relația profesor-student. Este imperativ ca Regulamentul-cadru să interzică explicit hărțuirea sub orice formă și să reglementeze transparența în evaluările subiective (specifice artelor). Un climat academic integru este condiționat de respectul reciproc și de eliminarea oricăror forme de presiune sau favoritism care ar putea vicia rezultatele academice sau dezvoltarea profesională a studenților. În domenii bazate pe un raport strâns de mentorat, asimetria de putere între „profesor” și „discipol” este extrem de pronunțată. Adesea, sub pretextul „exigenței profesionale” sau al „stării de urgență creativă/medicală”, se produc	Nu se acceptă. Opinia MEC a fost reflectată la pct. 3.1 și 3.4.

		derapaje etice grave. Mentalitatea de tip „profesorul are mereu dreptate” nu trebuie să constituie o barieră în calea integrității. Propunem ca Regulamentul-cadru să definească explicit abuzul de autoritate pedagogică și presiunea psihologică drept abateri de la integritatea academică.	
	7.6.	Proiectul de Regulament-cadru trebuie să ofere garanții nu doar împotriva plagiatului în lucrările studentești, ci și pentru protecția creației intelectuale a personalului academic, materializată în curricule, fișe de disciplină și suporturi de curs.	Nu se acceptă. Opinia MEC a fost reflectată la pct. 3.7.
Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne	8.1	Propuneri privind definiții și claritate conceptuală: - Autoplăgiat (pct. 4.2): definirea reutilizării unei părți importante dintr-o lucrare proprie; - Ghostwriting (pct. 4.5): delimitarea între ajutor permis și înlocuirea contribuției proprii; - Raport de similitudine (pct. 4.13): caracter orientativ, nu probă unică de plagiat; - sintagma „indicii temeinice” (pct. 10–11.4): înlocuire cu „date concrete”.	Se acceptă parțial. A fost completată definiția de autoplăgiat. Datele din Raportul de similitudine urmează a fi tratate prin coroborare a pct.4.13 cu pct. 72 și 73. Concomitent, delimitarea între ajutor permis și înlocuirea contribuției proprii urmează a fi examinată în fiecare caz individual iar datele concrete considerăm că nu pot să constituie condiție pentru etapa de admisibilitate a unei sesizări, fiind suficienți anumiți indicatori privind un caz suspect de abatere de la normele de integritate academică.
	8.2	2. Proceduri și termene Avizul atrage atenția că lipsa unor termene clare poate întârzia aplicarea regulamentului. Se recomandă ca instituțiile să armonizeze regulamentele interne în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a hotărârii (pct. 7–8). Sesizările trebuie înregistrate în ziua lucrătoare a primirii sau cel târziu în următoarea zi lucrătoare (pct. 45). În privința sesizărilor anonime (pct. 22) și mixte (pct. 44), se cere reglementarea explicită a procedurii, pentru a evita arbitrariul. Prelungirea termenelor de examinare este permisă doar o singură dată, cu motivare, pentru maximum 15 zile lucrătoare (pct. 50).	Se acceptă parțial. Termenul pentru armonizarea regulamentelor interne urmează a fi stabilit ulterior, fiind priorietizate activitățile de consolidare a cadrului normativ în materie de integritate. Înregistrarea sesizărilor se face potrivit regulilor generale de gestionare a corespondenței în ziua lucrătoare a primirii sau cel târziu în următoarea zi lucrătoare. În privința sesizărilor anonime și mixte, proiectul prevede deja procedura de admisibilitate, iar clarificările suplimentare vor fi realizate prin regulamente interne. Prelungirea termenelor de examinare a fost reglementată: o singură dată, prin decizie motivată, cu maximum 15 zile lucrătoare.
	8.3	3. Roluri și responsabilități instituționale	Se acceptă parțial.

	<p>Academia subliniază că rectorul nu poate „garanta” fiecare faptă individuală, ci doar „asigură” respectarea obligațiilor instituției și funcționarea mecanismelor de integritate (pct. 9). Se recomandă includerea explicită a școlilor doctorale și revistelor științifice ca structuri responsabile pentru aplicarea normelor (pct. 10–11). În privința evaluării originalității lucrărilor (pct. 69), se cere definirea clară a entităților competente, stabilirea cerințelor minime de calificare, identificarea surselor de finanțare pentru softuri specializate și reglementarea remunerării muncii intelectuale implicate.</p>	<p>Sintagma „rectorul garantează” a fost menținută, dar completată cu obligații de cultivare și consolidare a integrității profesionale, conform Legii integrității nr. 82/2017.</p> <p>Au fost introduse concretizări la pct. 10 și 11 din proiect.</p> <p>În privința evaluării originalității lucrărilor, atribuțiile și cerințele minime sunt reglementate în Standardele antiplagiat (ordin MEC nr. 914/2026), inclusiv sursele de finanțare și utilizarea softurilor specializate.</p>
8.4	<p>4. Comisia de etică și procedurile interne</p> <p>Se recomandă ca comisia de etică să fie formată din minimum 5 membri, cu reprezentare echilibrată și posibilitatea includerii studenților sau experților externi (pct. 28). Experții consultați trebuie să fie imparțiali și fără conflict de interese (pct. 36). Registrul intern al sesizărilor trebuie să fie accesibil doar persoanelor autorizate, iar etapele procedurale (note, procese-verbale, rapoarte) să fie documentate clar pentru transparență (pct. 40).</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obligația de imparțialitate și lipsa conflictului de interese pentru experții consultați a fost introdusă.</p> <p>Registrul intern este accesibil doar persoanelor autorizate, iar documentarea etapelor procedurale (note, procese-verbale, rapoarte) va fi reglementată prin metodologie separată.</p>
8.5	<p>5. Drepturi și garanții procedurale</p> <p>Sesizările trebuie să conțină fapte concrete privind posibile abateri (pct. 41). Dreptul la apărare trebuie reglementat explicit: persoana vizată să fie informată corect, să primească timp suficient pentru pregătire și să poată solicita amânarea justificată (pct. 57). Participarea unui avocat sau a unei persoane alese este permisă, dar cu limite pentru a nu afecta procedura (pct. 49.4). În administrarea probelor (pct. 52–53), se cere respectarea protecției datelor și a drepturilor fundamentale, inclusiv conform standardelor CEDO.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Sesizările trebuie să conțină elemente concrete, conform subpct. 42.2–42.5.</p> <p>Dreptul la apărare a fost reglementat: persoana vizată trebuie informată corect și are termen suficient pentru pregătire; amânarea este posibilă doar cu motive întemeiate. Participarea unui avocat sau a unei persoane alese este permisă, dar cu rol limitat, fără a substitui atribuțiile comisiei. Administrarea probelor trebuie să respecte protecția datelor și drepturile fundamentale, conform exigențelor CEDO.</p>
8.6	<p>6. Aspecte tehnice și terminologice</p> <p>Academia propune înlocuirea termenului „audiere” cu „intervievare” pentru a evita confuzii cu procedurile judiciare (pct. 55–56). În privința inteligenței artificiale (pct. 21), se recomandă ca utilizarea să fie reglementată clar: permisă, interzisă sau declarată, în funcție de context.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Termenul „audiere” a fost menținut, dar se explică ca „intervievare” în sens administrativ, pentru a evita confuzii cu procedurile judiciare. Utilizarea inteligenței artificiale este</p>

			reglementată: rapoartele generate au caracter orientativ, nu produc efecte juridice autonome, iar utilizarea IA trebuie declarată și nu poate substitui contribuția intelectuală proprie.
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	9.1	<p>Proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului-cadru al integrității academice este apreciat pozitiv pentru structura clară, mecanismele procedurale bine definite și alinierea la bunele practici internaționale. Documentul răspunde problemelor identificate, precum plagiatul, fraudă academică și utilizarea necorespunzătoare a tehnologiilor emergente.</p> <p>Totuși, analiza evidențiază necesitatea unor completări: elaborarea unui ghid național privind utilizarea inteligenței artificiale, instituirea unor standarde minime unificate pentru evaluarea originalității și interpretarea rapoartelor de similitudine, standardizarea declarației de originalitate, simplificarea procedurilor de examinare a cazurilor și analiza diversificării modalităților de absolvire.</p> <p>Implementarea Regulamentului va contribui la reducerea fraudei academice, dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe etică și responsabilitate, creșterea transparenței și a încrederii publice. Pentru eficiență și uniformitate, se impune completarea cadrului normativ cu instrumente operaționale, standarde metodologice clare și soluții digitale integrate.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Standarde minime unificate pentru evaluarea originalității și interpretarea rapoartelor de similitudine, standardizarea declarației de originalitate, simplificarea procedurilor de examinare a cazurilor și analiza diversificării modalităților de absolvire sunt reglementate în Standardele antiplagiat în instituțiile de învățământ superior, aprobate prin ordinul ministrului educației și cercetării nr. 914/2026.</p>
Universitatea Tehnică a Moldovei	10.1	A examinat proiectul și își exprimă acordul cu prevederile acestuia.	Se ia act.
Universitatea de Stat din Moldova	11.1	Excluderea art. 43 cu referire la admisibilitatea sesizărilor anonime. Temei: articolul în cauză contravine normei de drept în vigoare și anume prevederii art.52, alineat (1), din Constituția RM, unde este menționat expres că: „cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor”.	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Opinia MEC a fost reflectată la pct. 4.1.</p>
	11.2	Excluderea art. 49.4 cu referire la faptul că persoana vizată de sesizare beneficiază de asistență din partea unui avocat sau de o altă persoană aleasă. Temei: Avocatul poate interveni în interesele salariatului doar după ce Comisia de etică a constatat încălcarea disciplinară și a propus măsura sau sancțiunea considerată necesară și proporțională, dar nicidecum în timpul examinării cazului. Rolul avocatului este de a apăra în instanțele de judecată drepturile și libertățile încălcate constatate, în timp ce Comisiile de etică sunt organe care își desfășoară activitatea și inițiază anchete de serviciu în vederea examinării existenței sau inexistenței abaterilor disciplinare prin verificarea faptelor și stabilirea circumstanțelor cazului și prin anchete de serviciu inițiate.	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Se va reglementa: „Persoana vizată de sesizare are dreptul să fie audiată și să își prezinte apărarea. Aceasta poate fi asistată, la alegere, de un avocat sau de o altă persoană de încredere. Rolul asistenței este de a sprijini prezentarea argumentelor și probelor, fără a substitui atribuțiile comisiei de etică.”</p>

	11.3	Redactarea art. 50 prin completarea propoziției: „în cazuri justificate prin complexitatea cauzei, termenul poate fi prelungit o singură dată, prin decizie motivată, cu cel mult 15 zile lucrătoare” cu sintagma „... prin votul majorității membrilor Comisiei”.	Se acceptă.
	11.4	Redactarea art. 53 prin înlocuirea sintagmei „în mod liber” cu sintagma „după intima convingere a membrilor”.	Se acceptă.
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	12.1	Se propune „detalierea și unificarea standardelor privind utilizarea IA” și stabilirea unor criterii minime uniforme la nivel național pentru declararea utilizării instrumentelor de inteligență artificială.	Nu se acceptă. Opinia MEC a fost reflectată la pct. 1.2, 4.5. și 9.1.
	12.2	Stabilirea la nivel național a unui prag minim unificat privind indicii de similitudine admisibili pentru tezele de licență, master și doctorat, diferențiat după ciclul de studii și domeniul de formare profesională.	Se acceptă. Pragul minim unificat privind indicii de similitudine admisibili pentru tezele de licență, master și doctorat, diferențiat după ciclul de studii și domeniul de formare profesională este stabilit în Standardele antiplagiat în instituțiile de învățământ superior, aprobate prin ordinul ministrului educației și cercetării nr. 914/2026.
	12.3	Completarea prevederilor astfel încât „membrii comisiei de etică trebuie să fie aleși din afara conducerii executive (rectorat, decani)” și ca structura de contestare să nu includă membri din comisia inițială	Se acceptă.
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți	13.1	În legătură cu „...oferirea cursurilor separate de scriere academică, etică și cultură profesională sau includerea subiectelor respective în conținuturile unităților de curs/disciplinele/modulele de specialitate”, prevederea creează o ambiguitate, nu este clar dacă „cursurile separate de scriere academică, etică și cultură profesională” trebuie să fie obligatoriu în anul I sau pot fi distribuite pe parcursul studiilor. Propunem următoarea reformulare a pct. 17.1: „instruirea obligatorie în domeniul integrității academice, scrierii academice, eticii și culturii profesionale, organizată fie sub forma unor cursuri separate, fie prin integrarea acestor subiecte în unitățile de curs/disciplinele/modulele de specialitate. Pentru studenții din anul I, ciclul I: învățământ superior de licență, parcurgerea modulului introductiv de integritate academică constituie condiție pentru admiterea la prima sesiune de examinare”.	Se acceptă.
	13.2	De completat cu prevederea: „Toate problemele care apar la examinarea cauzei se soluționează colegial cu votul majorității membrilor comisiei de etică. Nici un membru nu are dreptul	Se acceptă.

		<p>să se abțină de la vot. Membrul care nu este de acord cu decizia majorității semnează decizia, dar este în drept să expună în scris opinie separată.”</p> <p>Se propune introducerea acestei prevederi în vederea asigurării caracterului colegial efectiv al deliberării și adoptării deciziilor de către comisia de etică. Stabilirea regulii votului majoritar, coroborată cu interdicția abținerii, previne blocajele decizionale și obligă fiecare membru să își asume o poziție, consolidând responsabilitatea individuală în cadrul procesului decizional. Totodată, posibilitatea formulării unei opinii separate garantează transparența deliberării și oferă un instrument suplimentar de control în cazul contestării deciziei</p>	
	13.4	<p>Prevederea actuală de la pct.103.4 nu limitează posibilitatea comisiei de examinare a contestației de a dispune reexaminarea cauzei, ceea ce poate genera un risc real de evitare a asumării responsabilității decizionale și de creare a unui circuit repetitiv (cerc vicios) al trimiterilor spre reexaminare. O asemenea practică afectează celeritatea procedurii.</p> <p>Pentru a preveni aceste derapaje, se propune limitarea expresă a acestei competențe, în sensul că trimiterea spre reexaminare să fie admisibilă o singură dată și doar în prezența unei erori procedurale grave, care nu poate fi remediată în cadrul examinării contestației.</p>	Se acceptă.
	13.5	<p>Nu este corect folosit termenul „recidivă”, din punct de vedere a dreptului penal presupune comiterea cu intenție a uneia sau mai multor infracțiuni de o persoană cu antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită cu intenție. Termenul dat mai este folosit (conform Dex-ului) în domeniul medical - Reaparție, revenire a unei boli după ce aceasta s-a vindecat clinic.</p> <p>Prin urmare, propunem înlocuirea acestei sintagme cu: „încălcarea repetată a normelor de integritate academică”.</p>	Se acceptă.
EXPERTIZARE			
Ministerul Justiției	14.1	<p>În contextul notei de fundamentare, proiectul hotărârii supus analizei are ca obiect aprobarea Regulamentului-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior. Prin acest regulament se instituie cadrul general și standardele minime obligatorii referitoare la principiile integrității academice, responsabilitățile instituțiilor de învățământ superior și ale membrilor comunității academice, activitățile de prevenire a abaterilor de la normele de integritate academică, mecanismele instituționale de asigurare a integrității academice, precum și procedurile de sesizare, constatare, examinare și soluționare a cazurilor de abatere de la aceste norme.</p> <p>Totodată, proiectul reglementează sancțiunile aplicabile, obligațiile privind originalitatea lucrărilor academice, mecanismele de raportare și monitorizare,</p>	Se ia act

	<p>precum și procedurile de retragere, revocare sau anulare a diplomelor și titlurilor obținute prin încălcarea normelor de integritate academică.</p> <p>Din perspectiva încadrării proiectului actului normativ în contextul cadrului normativ aplicabil, menționăm că proiectul hotărârii este elaborat în temeiul art. 107¹ alin. (7) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, potrivit căruia Regulamentul-cadru privind integritatea academică în instituțiile de învățământ superior se aprobă de către Guvern.</p> <p>Raportat la obiectul și finalitatea reglementării propuse, proiectul urmărește instituirea unui cadru normativ unitar privind asigurarea și promovarea integrității academice în instituțiile de învățământ superior.</p> <p>La forma actuală a proiectului, menționăm că textul acestuia este susceptibil de îmbunătățiri sub aspectul redactării și al respectării normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea proiectelor actelor normative.</p>	
14.2	<p>Având în vedere prevederile pct. 2, potrivit cărora Regulamentul-cadru este obligatoriu pentru studenții de la ciclurile Licență, Master și Doctorat, pe parcursul textului se impune utilizarea consecventă a terminologiei prevăzute de legislația în materie, inclusiv a expresiei „student-doctorand”</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Proiectul se referă la studenții de la doctorat în partea în care sunt stabilite prevederi aplicabile acestora.</p>
14.3	<p>La pct. 10, norma necesită reformulare, pentru a evidenția că responsabilitatea exercitată la nivel de facultate, prin decan și, după caz, prin consiliul facultății, întrucât facultatea, ca structură/subdiviziune instituțională, nu constituie un subiect distinct de drept sau factor decizional.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se va reglementa: „Decanul, în calitate de conducător al facultății și, după caz, consiliul facultății asigură, aplicarea normelor de integritate academică în cadrul programelor de studii, monitorizează respectarea regulilor de elaborare, evaluare și susținere a lucrărilor academice și al activităților organizate din cadrul facultății. În cazul indiciilor temeinice privind săvârșirea unor abateri de integritate, sesizează organele de drept.”</p>
14.4	<p>La pct. 11, 12 și 14, conceptul „structurile competente” urmează a fi determinat mai exact, fie prin indicarea expresă a entităților vizate, fie prin includerea noțiunii în lista termenilor definiți, în vederea asigurării clarității și previzibilității normei.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Conceptul „structurile competente” a fost substituit cu „conducerea facultății/instituției și, după caz, comisia de etică”.</p>
14.5	<p>Norma de la sbp. 14.3 are un caracter repetitiv în raport cu dispoziția de la pct. 63, care reglementează în mod expres, sub formă de interdicție, prezentarea ca fiind proprie a unor lucrări sau contribuții intelectuale aparținând altor persoane, precum și utilizarea lucrărilor realizate de alte persoane sau generate prin mijloace neautorizate.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Prevederea de la pct. 14.3 a fost exclusă. Totodată, prevederea de la pct. 14.4 a fost consolidată, prin includerea explicită a interdicției privind utilizarea neautorizată a instrumentelor digitale și a inteligenței</p>

		artificiale generative, atunci când aceasta substituie contribuția intelectuală proprie ori conduce la practici incompatibile cu integritatea academică.
14.6	Totodată, dispoziția cuprinsă la sbp. 14.4 necesită revizuire, întrucât este redactată sub forma unei interdicții „să nu recurgă”, deși este încadrată în categoria obligațiilor. Pentru coerență normativă, se impune fie reformularea acesteia ca obligație pozitivă, fie includerea sa într-un compartiment distinct privind interdicțiile sau abaterile de la integritatea academică. În acest sens, o eventuală reglementare cu caracter de obligație poate fi integrată în cadrul sbp. 14.1, care prevede obligația studenților de a cunoaște și respecta normele de integritate academică aplicabile programului de studii și activităților în care sunt implicați, prin completarea acesteia cu excluderea oricăror forme de plagiat, autoplăgiat, ghostwriting, cumpărare de lucrări, fraudă la evaluare, falsificare a datelor sau alte practici incompatibile cu integritatea academică.	Se acceptă.
14.7	La sbp. 17.1, dispoziția necesită reformulare din perspectiva tehnicii legislative, întrucât îmbină elemente de organizare a instruirii cu o condiționare a accesului la evaluare, fără o structurare normativă distinctă. De asemenea, utilizarea sintagmei „pre condiție pentru admiterea la prima sesiune de examinare” este improprie stilului normativ, fiind recomandată utilizarea noțiunii de „con condiție”. În acest context, se recomandă separarea aspectului privind stabilirea modalității de organizare a instruirii obligatorii în domeniul integrității academice de cel privind reglementarea caracterului obligatoriu al parcurgerii modulului introductiv.	Se acceptă. Se va reglementa: „17.1 instruirii obligatorii a studenților din anul I în domeniul integrității academice, promovarea acestui modul constituind o condiție pentru admiterea la prima sesiune de examinare; 17.2. dezvoltarea competențelor de scriere academică, etică și cultură profesională, prin introducerea cursurilor separate sau prin integrarea acestor tematici în conținutul unităților de curs/disciplinelor/modulelor de specialitate;”
14.8	La sbp. 25.4, se impune reformularea dispoziției din perspectiva exigențelor de tehnică legislativă, întrucât sintagma „canale accesibile și funcționale de sesizare” este imprecisă și nu indică în mod clar natura juridică sau instituțională a mecanismelor avute în vedere. În acest sens, pentru a fi asigurată claritatea și previzibilitatea, este necesar să se indice în mod general modalitățile concrete de sesizare. Aceeași observație este valabilă și pentru sbp. 128.4. Totodată, dispoziția urmează a fi corelată cu prevederile pct. 38 sau reevaluată necesitatea menținerii acesteia, în condițiile în care norma respectivă prevede deja obligația instituției de învățământ superior de a asigura proceduri de	Se acceptă. Pct.25.4 se exclude. La pct. 128.4 se va reglementa: „procedura de depunere a sesizărilor”.

	sesizare a posibilelor abateri de integritate academică și de a informa comunitatea academică cu privire la modalitatea de depunere și examinare a sesizărilor.	
14.9	Dispoziția de la sbp. 46.2 necesită reformulare din punct de vedere al regulilor de tehnică legislativă, întrucât sintagma „sfera integrității academice” nu este definită în mod expres în text. Deși aceasta poate fi coroborată cu prevederile generale de la pct. 2, o asemenea raportare indirectă nu asigură suficientă precizie normativă la etapa de aplicare. În acest sens, se recomandă fie detalierea expresă a elementelor vizate, fie realizarea unei trimiteri normative exprese la pct. 2.	Se acceptă. Se va reglementa: „faptelor sesizate sub aspectul încălcării normelor de integritate academică”;
14.10	La pct. 54, al doilea enunț necesită reformulare din perspectiva coerenței terminologice, întrucât face trimitere la un instrument la singular, deși primul enunț vizează mai multe categorii de instrumente.	Se acceptă. Al doilea enunț va avea următorul conținut: „Constatarea unei abateri de integritate academică nu se poate întemeia exclusiv pe rezultatele acestor instrumente, fiind obligatorie evaluarea calitativă realizată de către comisia de etică.”
14.11	Norma de la pct. 68 necesită revizuire, astfel încât să rezulte în mod clar obiectul informării, inclusiv prin corelarea cu pct. 67.	Se acceptă, Se va reglementa: „Informarea studenților cu privire la normele de integritate academică, drepturile și obligațiile ce le revin, precum și procedurile aplicabile în cazul constatării unor abateri se realizează prin regulamente instituționale, ghiduri, suporturi informaționale publicate pe pagina web a instituției sau prin alte mijloace accesibile și verificabile.”
14.12	Dispoziția de la pct. 72 dublează, în esență, prevederile pct. 54, întrucât ambele reglementează caracterul orientativ al rapoartelor de similitudine și al rezultatelor generate prin instrumente digitale sau sisteme de inteligență artificială, precum și utilizarea acestora ca suport pentru analiza academică. În acest context, se impune corelarea dispozițiilor sau reevaluarea necesității menținerii ambelor norme.	Se acceptă. Se exclude pct. 72.
14.13	Norma de la pct. 74 necesită reformulare din perspectiva clarității și previzibilității normei. Astfel, sintagma „deficiențe care pot fi corectate și care nu impun declanșarea procedurii de examinare a unei abateri de integritate academică” este neclară, întrucât nu stabilește criteriile de delimitare între situațiile care permit remedierea și cele care atrag inițierea procedurii de examinare a unei posibile abateri de integritate academică. De asemenea, nu este clar dacă măsurile de remediere sunt limitate la cele enumerate, precum refacerea	Se acceptă. Se va reglementa: „74. În cazul în care, în urma verificării originalității unei lucrări se constată erori materiale, omisiuni de citare sau deficiențe de tehnică a redactării academice admise fără intenția vădită de fraudare, instituția de învățământ superior dispune măsuri academice de remediere, fără

	<p>lucrării, completarea citărilor, clarificarea surselor, reluarea verificării sau dacă instituția de învățământ superior poate dispune și alte măsuri, în funcție de regulamentele instituționale.</p> <p>Pentru asigurarea unui spor de precizie juridică, norma trebuie să stabilească în mod clar criteriile de aplicare a măsurilor de remediere și să delimiteze expres situațiile în care se inițiază procedura de examinare a unei posibile abateri de integritate academică.</p>	<p>declanșarea procedurii de examinare a unei abateri de integritate. Măsurile academice de remediere se stabilesc în conformitate cu reglementările interne ale instituției și pot consta în:</p> <p>74.1. completarea sau corectarea citărilor și clarificarea surselor bibliografice;</p> <p>74.2. refacerea parțială a lucrării într-un termen stabilit;</p> <p>74.3. reluarea procesului de verificare a originalității după remediere”.</p>
14.14	<p>La pct. 77, norma este insuficient de clară și admite riscul unor dificultăți de aplicare, în contextul prevederilor „instituția de învățământ superior aplică prioritar măsuri educative” și „fără a exclude aplicarea altor măsuri prevăzute de prezentul Regulament-cadru, în funcție de gravitatea faptei și de circumstanțele concrete”.</p> <p>Astfel, din textul actual nu poate fi dedusă în mod clar delimitarea dintre situațiile în care măsurile educative sunt considerate suficiente și cele în care pot fi aplicate sancțiuni suplimentare.</p> <p>Totodată, noțiunile „situațiilor determinate” și „circumstanțele concrete” nu sunt suficient de clare, ceea ce poate conduce la practici neuniforme și la aplicarea discreționară a sancțiunilor. De asemenea, norma nu precizează în mod expres care sunt „alte măsuri” ce pot fi aplicate sau norma în care sunt prevăzute și nici criteriile de delimitare dintre măsurile educative și eventualele sancțiuni suplimentare. Mai mult, se observă că, potrivit conținutului, capit. VII reglementează clasificarea abaterilor de integritate academică, fără a corela în mod expres fiecare categorie de abatere (minoră, medie sau gravă) cu măsurile aplicabile.</p> <p>În acest context, se consideră că pct. 77 ar trebui să reglementeze exclusiv elementele care definesc abaterea minoră, fără a include referiri la măsurile ce pot fi aplicate în raport cu aceasta. Or, reglementarea măsurilor aplicabile pentru abaterile minore este deja prevăzută la pct. 85. Astfel, nu se admite reglementarea aceleiași situații normative în mai multe puncte, întrucât o asemenea abordare afectează coerența și claritatea actului normativ și poate genera dificultăți de interpretare și aplicare.</p>	<p>Se acceptă. Se exclude pct. 77</p>
14.15	<p>La sbp. 79.5, sintagma „fără a constitui falsificare gravă” nu este definită în regulament și nu are criterii clare de delimitare față de „falsificarea datelor”</p>	<p>Se acceptă.</p>

	prevăzută la la sbp. 4.6. Din acest considerent, nu este clar ce se înțelege prin falsificare gravă, ceea ce poate crea dificultăți de interpretare și aplicare uniformă a normei.	Sintagma „fără a constitui falsificare gravă” se exclude.
14.16	<p>Referitor la sbp. 85.6, se constată că „măsurile academice de remediere” sunt reglementate la pct. 74, fiind aplicabile în cazurile în care, în urma verificării originalității, se identifică deficiențe care pot fi corectate și care nu impun declanșarea procedurii de examinare a unei abateri de integritate academică.</p> <p>În acest context, este necesară o delimitare mai clară a situațiilor în care se aplică măsurile academice de remediere, respectiv a celor în care este incident regimul abaterilor de integritate academică, astfel încât să se evite suprapunerea sau interpretarea extensivă a acestor categorii. O asemenea delimitare ar permite o diferențiere juridică între deficiențele susceptibile de remediere în afara procedurii disciplinare și faptele care intră sub incidența sancțiunilor privind abaterile de integritate academică.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Măsurile au fost reglementate, conform recomandărilor, la pct. 74</p>
14.17	<p>Pct. 91 prevede că, pentru aceeași abatere, se aplică măsura sau sancțiunea considerată necesară și proporțională. Totodată, se menționează că, atunci când circumstanțele cazului o impun, pot fi dispuse cumulativ și alte măsuri „complementare”, dacă acestea sunt compatibile între ele și sunt prevăzute de cadrul normativ aplicabil. În acest context, este necesară o analiză suplimentară a oportunității menținerii sintagmei „măsuri complementare”, întrucât aceasta apare insuficient delimitată conceptual, inclusiv prin raportare la faptul că norma prevede deja posibilitatea cumulului de măsuri. În acest sens, la pct. 85–88 este deja reglementată aplicarea uneia sau mai multor măsuri ori sancțiuni, în funcție de natura și gravitatea abaterii. Astfel, pentru asigurarea coerenței reglementării, se impune corelarea terminologică a acestor prevederi, astfel încât să rezulte clar dacă pct. 91 consacră o ipoteză distinctă sau reiterează regula generală a cumulului de sancțiuni</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Fraza „Atunci când circumstanțele cazului o impun, pot fi dispuse cumulativ și alte măsuri complementare, dacă acestea sunt compatibile între ele și sunt prevăzute de cadrul normativ aplicabil” a fost exclusă.</p>
14.18	<p>Totodată, capit. VIII utilizează în mod neuniform termenii „măsuri” și „sancțiuni”. Astfel, la pct. 84 se face referire la „individualizarea măsurii sau a sancțiunii”, la pct. 85 se prevede aplicarea „uneia sau mai multor sancțiuni”, la pct. 86 se utilizează formula „una sau mai multe dintre următoarele măsuri ori sancțiuni”, iar la pct. 87 se menționează „una sau mai multe dintre următoarele sancțiuni”.</p> <p>Lipsa de uniformitate terminologică poate genera dificultăți de interpretare și aplicare, întrucât nu este clar dacă „măsurile” și „sancțiunile” au natură juridică distinctă sau sunt utilizate sinonim. Cu titlu de exemplu, din conținutul pct. 85 rezultă că norma combină intervenții de natură diferită sub aceeași formulare de „sancțiuni”, întrucât unele dintre acestea au caracter preponderent educativ și de</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Raportul dintre noțiunile de sancțiuni și măsuri are caracter de parte-întreg, sancțiunile disciplinare fiind o categorie particulară de măsuri. Utilizarea constantă a termenului general măsuri asigură coerența normativă, iar evidențierea distinctă a sancțiunilor se justifică atunci când se invocă încălcări grave sau în contextul caracterului punitiv al intervenției.</p> <p>Modificarea suplimentară pentru implementarea recomandării a vizat pct. 85,</p>

		remediere, precum revizuirea lucrării, completarea citărilor, corectarea referințelor sau clarificarea surselor utilizate sau participarea la activități de instruire, iar altele au caracter sancționator, precum avertismentul scris. Se consideră necesar a fi realizată, de îndată, o delimitare expresă între măsurile cu caracter educativ, administrativ și sancțiunile cu caracter disciplinar, astfel încât să se asigure aplicarea corectă și coerentă a dispozițiilor și a evita suprapunerea regimurilor juridice, întrucât acestea reprezintă mecanisme distincte de intervenție juridică. În acest sens, se impune consacrarea expresă a unei succesiuni logice a intervențiilor, în care măsurile de remediere au caracter prioritar, urmând ca sancțiunile disciplinare să intervină ulterior, în funcție de gravitatea și repetarea abaterii.	unde formularea a fost ajustată pentru a reflecta măsurile și sancțiunile aplicabile. La pct. 83 se menționează deja că măsurile educative se stabilesc prin regulamentele interne, ceea ce confirmă rolul lor prioritar în succesiunea logică a intervențiilor.
	14.19	Având în vedere că postdoctoratul este o etapă distinctă în domeniul cercetării științifice, nu este clar în ce măsură se justifică aplicarea și menținerea textului de la pct. 117, care în esență reprezintă o normă de trimitere sau informare, și nu de reglementare propriu-zisă. Or, obiectul de reglementare al acestui regulament privește integritatea academică în instituțiile de învățământ superior, ceea ce poate crea o confuzie cu privire la aplicabilitatea regulamentului în domeniul postdoctoratului. Se propune analizarea suplimentară a menținerii normei actuale de la pct. 119, având în vedere că dispozițiile acesteia se regăsesc și în alte prevederi ale aceluiași capitol.	Se ia act. Dată fiind stabilită oportunitatea menținerii dispozițiilor pct. 117 în sarcina autorului, considerăm necesară menținerea normei pentru a asigura claritatea și previzibilitatea cadrului normativ, or aceasta nu are un caracter informativ, ci stabilește expres competențele instituționale partajate (instituția organizatoare a postdoctoratului și ANACEC), indicând totodată autoritatea abilitată cu dispunerea măsurii finale.
	14.20	Ultimul alineat nu este marcat, motiv pentru care se impune corectarea acestuia.	Se acceptă.
Centrul Național Anticorupție	15.1	Pct. 28–29 stabilesc principii generale privind constituirea Comisiei de etică (competență profesională, reputație academică, independență și imparțialitate), însă nu reglementează în mod direct elementele esențiale ale procedurii de desemnare a membrilor. Reglementarea acestor aspecte este lăsată integral la nivelul regulamentelor instituționale, fără stabilirea unor standarde minime obligatorii la nivel național privind: - autoritatea competentă pentru desemnare; - procedura de selecție și validare a candidaților; - criteriile de eligibilitate și incompatibilitate; - mecanismele de contestare; - regulile privind revocarea membrilor.	Se ia act. Potrivit art. 107 ¹ alin. (3) din Codul educației, instituțiile de învățământ superior asigură integritatea academică prin adoptarea și aplicarea unui cod de etică și integritate obligatoriu, în baza codului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării. În acest sens, cadrul normativ național urmează să consolideze un fundament normativ uniform inclusiv prin acest Cod-cadru de etică și integritate, iar prezentul Regulament menționează aceste obligații fără a dubla cadrul normativ relevant. Totodată, se evită supraaglomerarea legislativă, lăsând instituțiilor autonomia de a detalia regulile

	<p>În lipsa unor astfel de garanții normative, instituțiile de învățământ superior beneficiază de o marjă extinsă de reglementare, inclusiv asupra unor elemente care țin de independența organului de etică.</p> <p>Această situație poate genera soluții normative neuniforme între instituții și poate afecta garanțiile de independență și imparțialitate ale Comisiei de etică.</p> <p>Se recomandă completarea Regulamentului-cadru cu prevederi minimale obligatorii referitoare la: organul competent pentru desemnarea membrilor Comisiei de etică, criteriile minime obligatorii de eligibilitate și incompatibilitate; procedura de selecție, desemnare și validare a membrilor; condițiile de revocare înainte de expirarea mandatului; precum și mecanismele de contestare a deciziilor privind constituirea și componența Comisiei de etică.</p>	<p>concrete inclusiv prin regulamente interne și mecanisme proprii.</p>
<p>15.2</p>	<p>Proiectul admite posibilitatea depunerii și examinării sesizărilor anonime privind presupuse abateri de integritate academică.</p> <p>Se constată că această soluție normativă poate genera riscuri de aplicare discreționară și vulnerabilități de corupție, prin lipsa unor garanții suficiente care să prevină utilizarea abuzivă a procedurii de sesizare.</p> <p>În primul rând, procedura examinării abaterilor de integritate academică presupune efectuarea unor verificări care pot avea consecințe semnificative asupra reputației profesionale și a statutului academic al persoanelor vizate. În aceste condiții, utilizarea sesizărilor anonime reduce posibilitatea autorității competente de a verifica credibilitatea sursei informațiilor, de a solicita clarificări suplimentare și de a evalua circumstanțele în care au fost obținute informațiile invocate.</p> <p>În al doilea rând, lipsa posibilității de identificare a autorului sesizării poate favoriza utilizarea procedurii de sesizare în alte scopuri decât cele pentru care aceasta a fost instituită, inclusiv pentru promovarea unor interese personale, soluționarea unor conflicte profesionale sau exercitarea unor presiuni asupra persoanelor vizate. În mediul academic, unde activitatea didactică și de cercetare implică procese de evaluare, concursuri, promovări și competiție pentru resurse academice, sesizările anonime pot fi utilizate ca instrument de exercitare a presiunilor asupra persoanelor vizate sau de influențare a unor procese decizionale.</p> <p>În al treilea rând, examinarea sesizărilor anonime poate afecta principiile buneii administrări consacrate de Codul administrativ, în special principiile legalității, proporționalității, securității juridice și responsabilității administrative. Lipsa posibilității de identificare a autorului împiedică stabilirea responsabilității pentru eventualele afirmații false și poate conduce la inițierea unor proceduri administrative în baza unor informații insuficient verificabile.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Autorul Avizului recomandă reconsiderarea opțiunii privind admiterea sesizărilor anonime, motiv pentru care autorul proiectului menține prevederea din următoarele considerente. Admiterea sesizărilor anonime este indispensabilă în mediul academic unde raporturile stricte de subordonare ierarhică (profesor-student, conducător-doctorand) generează adesea frica de represalii, ceea ce descurajează raportările bazate pe identificarea persoanei ce o formulează. Din perspectiva integrității, faptele semnalate (plagiatul, fraudă) au un caracter obiectiv, or considerăm importantă veridicitatea probelor, la caz, și nu identitatea autorului. Totodată, respectivul mecanism ar permite constatarea unor fenomene sistematice de fraudă, care altfel ar rămâne necunoscute.</p> <p>Riscul abuzurilor este eliminat prin introducerea unui filtru, or sesizările anonime sunt examinate doar dacă conțin indicii temeinice și probe concrete, ceea ce elimină o eventuală afectare a reputației unei persoane prin petițiile calomnioase.</p>

	<p>Totodată, se observă că legislația națională, inclusiv Legea nr. 165/2023 privind avertizorii de integritate, acordă prioritate mecanismelor de raportare bazate pe identificarea persoanei care formulează sesizarea, concomitent cu instituirea unor garanții de confidențialitate și protecție împotriva represaliilor. Din această perspectivă, protecția identității persoanei care raportează poate reprezenta o alternativă mai echilibrată decât examinarea sesizărilor anonime.</p> <p>Prin urmare, norma poate genera un factor de risc de corupție manifestat prin posibilitatea utilizării procedurii de sesizare în scopuri nelegitime, influențarea nejustificată a procesului decizional și aplicarea neuniformă a procedurilor de examinare.</p> <p>De asemenea, examinarea sesizărilor anonime poate genera sarcini administrative suplimentare pentru comisiile competente, care vor fi obligate să efectueze verificări preliminare extinse în vederea stabilirii verosimilității informațiilor comunicate. În lipsa posibilității de a solicita clarificări autorului sesizării, procedura de examinare devine mai anevoioasă și mai consumatoare de resurse, existând riscul utilizării ineficiente a capacității administrative a instituțiilor de învățământ superior. Această situație poate conduce la tergiversarea examinării cazurilor întemeiate și la diminuarea eficienței mecanismelor instituționale de asigurare a integrității academice.</p> <p>Suplimentar, analiza comparativă relevă că legislația României în domeniul integrității academice este orientată spre examinarea sesizărilor asumate, bazate pe identificarea autorului și pe posibilitatea verificării informațiilor comunicate, nefiind consacrată sesizarea anonimă ca mecanism obișnuit de declanșare a procedurilor de constatare a abaterilor de integritate academică. Această opțiune legislativă urmărește limitarea riscurilor de abuz, responsabilizarea autorului sesizării și asigurarea unui proces echitabil pentru persoanele vizate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Reconsiderarea opțiunii privind admiterea sesizărilor anonime în cadrul mecanismului formal de examinare a sesizărilor privind abaterile de integritate academică.</p>	
15.3	<p>Pct. 44 permite respingerea sesizărilor „vădit neîntemeiate” în etapa examinării preliminare, fără definirea acestei noțiuni și fără stabilirea unor criterii obiective de aplicare.</p> <p>În lipsa unor criterii clare, aprecierea caracterului „vădit neîntemeiat” rămâne la discreția organului competent, ceea ce poate genera practici neuniforme.</p> <p>Totodată, raportul dintre condițiile de admisibilitate prevăzute la pct. 42–43 și posibilitatea respingerii sesizării ca „vădit neîntemeiată” nu este suficient</p>	Se acceptă.

	<p>delimitat normativ. Astfel, nu este clar dacă respingerea vizează exclusiv aspecte de formă (admisibilitate) sau poate include o apreciere sumară a fondului cauzei.</p> <p>Această situație poate determina respingerea unor sesizări care îndeplinesc condițiile de admisibilitate, în baza unei aprecieri de oportunitate sau temeinicie.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Excluderea sintagmei „vădit neîntemeiată” și limitarea respingerii preliminară strict la condițiile de admisibilitate prevăzute la pct. 42–43.</p>	
<p>15.4</p>	<p>La examinarea prevederilor pct. 75-91 din proiect se constată că regimul de răspundere pentru abaterile de integritate academică nu stabilește o legătură suficient de clară și previzibilă între faptele care constituie abateri și sancțiunile aplicabile.</p> <p>Astfel, proiectul clasifică abaterile de integritate academică în abateri minore, medii și grave (pct. 75-82), iar ulterior stabilește categoriile generale de măsuri și sancțiuni aplicabile (pct. 85-88). Cu toate acestea, normele nu prevăd o corelare expresă între fiecare abatere concretă și sancțiunea care urmează a fi aplicată, lăsând organului competent o marjă largă de apreciere în individualizarea răspunderii.</p> <p>În același timp, prevederile pct. 79-80 utilizează noțiuni cu caracter apreciativ, precum „afectează în mod relevant corectitudinea lucrării”, „afectează în mod relevant originalitatea lucrării”, „influențează în mod relevant rezultatul academic”, „substituie în mod esențial contribuția intelectuală proprie” sau „impact major asupra autenticității lucrării”, fără definirea conținutului acestora și fără stabilirea unor criterii obiective de delimitare între abaterile medii și cele grave.</p> <p>De exemplu, utilizarea neautorizată a instrumentelor de inteligență artificială poate constitui abatere medie conform pct. 79.4 sau abatere gravă conform pct. 80.5, însă proiectul nu stabilește criterii clare care să permită distingerea celor două situații. În mod similar, aceeași conduită privind preluarea necorespunzătoare a unor texte, idei sau rezultate poate fi încadrată diferit în funcție de aprecierea comisiei de etică.</p> <p>Deficiențele menționate sunt amplificate de prevederile pct. 86 și pct. 87, potrivit cărora pentru abaterile medii și grave „pot fi aplicate, după caz, una sau mai multe dintre următoarele măsuri ori sancțiuni”, precum și de pct. 91, care permite aplicarea cumulativă a unor măsuri complementare. În acest sens, proiectul instituie un regim sancționator flexibil, fără criterii care justifică alegerea unei anumite sancțiuni, condițiile de cumul al sancțiunilor, raportul dintre sancțiunile principale și cele complementare sau limitele proporționalității aplicabile.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pct. 82 a fost consolidat prin introducerea unei prevederi generale privind criteriile obiective de delimitare între abaterile medii și grave: „82. În cazul pluralității de fapte, gravitatea se apreciază prin raportare la ansamblul conduitei, fără a exclude calificarea distinctă a fiecărei fapte atunci când aceasta este necesară pentru individualizarea măsurii sau a sancțiunii. Delimitarea între abaterile medii și grave se face în funcție de impactul asupra integrității academice și asupra autenticității lucrării, evaluat prin criterii obiective precum gradul de similitudine și proporția conținutului afectat.”</p> <p>Menționăm că, Standardele antiplagiat în instituțiile de învățământ superior, aprobate prin Ordinul MEC nr. 914/2026, stabilesc praguri de similitudine și procente concrete pentru diferențierea abaterilor de plagiat, asigurând aplicarea uniformă în practică. La fel, Regulamentul-cadru menține un regim sancționator general, lăsând instituțiilor autonomia de a detalia aplicarea acestuia prin regulamente interne.</p>

Totodată, pct. 85.6, pct. 86.5 și pct. 87.5 conțin clauze deschise care permit aplicarea unor „alte măsuri” sau „alte sancțiuni” prevăzute de regulamentele instituționale. În lipsa unor limite materiale și procedurale stabilite la nivelul regulamentului-cadru, instituțiile de învățământ superior pot adopta regimuri sancționatorii diferite pentru situații comparabile, ceea ce poate afecta aplicarea uniformă a normelor.

Din perspectiva expertizei anticorupție, aceste prevederi generează un factor de risc asociat normelor insuficient determinate și competențelor discreționare excesive. Lipsa unor criterii clare și verificabile privind calificarea faptelor și alegerea sancțiunilor poate permite interpretări divergente, aplicarea neuniformă a normelor și tratamentul diferențiat al persoanelor aflate în situații similare.

În consecință, reglementarea analizată poate afecta principiile legalității, previzibilității și securității juridice și poate crea premise pentru favorizarea sau defavorizarea selectivă a unor persoane în procesul de examinare și sancționare a abaterilor de integritate academică.

Recomandări:

1. Pentru delimitarea insuficientă dintre abaterile medii și grave (pct. 79-80) se recomandă completarea pct. 79 și pct. 80 cu criterii obiective și verificabile de delimitare între abaterile medii și grave, precum și definirea expresă a noțiunilor cu caracter apreciativ („afectează în mod relevant”, „influențează în mod relevant”, „substituie esențială”, „în mod esențial” etc.), astfel încât încadrarea faptelor să nu depindă exclusiv de aprecierea subiectivă a comisiei de etică.

2. Pentru lipsa corelării dintre abateri și sancțiuni (pct. 85-88) se recomandă instituirea unei legături clare între categoriile de abateri și sancțiunile aplicabile, prin stabilirea unor criterii concrete de individualizare a sancțiunilor și a circumstanțelor care justifică aplicarea fiecărei măsuri, pentru a asigura un tratament uniform al persoanelor aflate în situații similare.

3. Pentru clauzele deschise privind „alte măsuri” și „alte sancțiuni” (pct. 85.6, 86.5 și 87.5) se recomandă excluderea formulărilor generice privind aplicarea „altor măsuri” sau „altor sancțiuni” ori, după caz, stabilirea exhaustivă a tipurilor de măsuri care pot fi reglementate prin actele instituționale, astfel încât regulamentele interne să nu poată extinde în mod discreționar regimul sancționator stabilit prin regulamentul-cadru.

4. Pentru transferarea regimului sancționator către regulamentele instituționale se recomandă reglementarea la nivelul regulamentului-cadru a elementelor esențiale ale răspunderii pentru abaterile de integritate academică, inclusiv a sancțiunilor aplicabile și a condițiilor de aplicare a acestora, limitând

	<p>posibilitatea instituțiilor de învățământ superior de a stabili prin regulamente interne reguli sancționatorii suplimentare sau diferite.</p> <p>5. Pentru utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale (pct. 79.4 și pct. 80.5) se recomandă stabilirea unor criterii clare care să permită diferențierea între utilizarea neautorizată a inteligenței artificiale ce constituie abatere medie și cea care constituie abatere gravă, inclusiv prin precizarea gradului de contribuție a instrumentului utilizat, a ponderii conținutului generat și a impactului asupra rezultatului academic evaluat.</p> <p>6. Pentru regula de încadrare prevăzută la pct. 81 se recomandă completarea pct. 81 cu criterii concrete privind evaluarea circumstanțelor care justifică încadrarea unei fapte în categoria cea mai gravă, pentru a reduce riscul unor interpretări neuniforme și a asigura previzibilitatea aplicării normei.</p>	
<p>15.5</p>	<p>Prevederile pct. 102 urmăresc să reglementeze efectul suspensiv al contestației asupra sancțiunilor aplicate pentru abateri de integritate academică. Cu toate acestea, redactarea normei ridică probleme de claritate și previzibilitate juridică.</p> <p>Respectiv, pct. 102 prevede că „contestarea suspendă executarea sancțiunilor și a măsurilor care produc efecte academice sau disciplinare ireversibile”, însă noțiunea de „efecte ireversibile” nu este definită în proiect și nici nu este raportată la criterii obiective de apreciere. În lipsa unei delimitări clare, pot apărea interpretări diferite de la o instituție la alta cu privire la sancțiunile care se suspendă și cele care continuă să fie executate pe durata examinării contestației. De exemplu, nu este clar dacă anularea unei evaluări, neadmiterea la susținerea tezei, exmatricularea sau suspendarea participării la anumite proceduri academice constituie efecte ireversibile în sensul normei.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Se recomandă clarificarea noțiunii de „efecte academice sau disciplinare ireversibile”, prin stabilirea unor criterii obiective de apreciere și a categoriilor de sancțiuni sau măsuri care se suspendă pe durata examinării contestației.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Pct. 102 a fost completat cu propoziția „Prin efecte ireversibile se înțeleg acele măsuri sau sancțiuni care nu pot fi reparate prin admiterea contestației, precum exmatricularea, anularea definitivă a unei evaluări sau pierderea dreptului de a susține o lucrare.”</p>

Ministru

Dan PERCIUN